

Brobyggeren

Palaver-hytta i Kwellu

- et symbol på trygghet
og åpenhet

Misjon s. 6 – 33

Tiden

TEKST:

Emil Skartveit,
ansvarlig redaktør

FOTO:

Haakon Sand

Jeg er fascinert av begrepet «tid». Vi tenker i tid, vi lever i tid, vi måler i tid. Sekunder, minutter, timer, døgn, måned, kvartal og år.

Og vi snakker om at tiden går fort eller sakte. Ser vi oss tilbake, spør vi ofte «hvor ble tiden av?» Snakker vi samtidig opplever vi at tiden går sakte, dersom vi kjeder oss, og at den går fort når vi har moro. Noen ganger er det som om tiden opphører. Vi mister følelsen av tid.

Men hva er tidens viktigste oppgave? I en artikkel på forskning.no fra 2011, skrevet av Sibylle Hildebrandt, henviser hun til fysiker Ulrik Uggerhøjs bok, Tid. Den relative virkelighet (2006). Hildebrandt skriver:

– Tid kan sies å være lik med prosesser. Tiden kan ikke gå hvis alt står stille, for da ville heller ikke en klokke eller en detektor kunne måle noe, og det gir ingen mening, sier Uggerhøj. Tiden ble født sammen med universet. Den begynte altså å gå ved Big Bang, for 13,6 milliarder år siden.

Da universet ble født hersket det en stor grad av orden, det vil si at man kunne beskrive universets tilstand med ganske få opplysninger. Men universet ble etter hvert mer og mer komplekst, med galakser, stjerner og planeter. Universets grad av uorden, den såkalte «entropien», vokste ...

... I begynnelsen må det ha vært et eller annet som har trukket opp universets klokke; deretter har universet utviklet seg fra en grad av ekstrem orden til en grad av stor uorden. Man vet fortsatt ikke hva som «kickstartet» det, sier Uggerhøj.»

Årsaken til min interesse for tid henger sammen med at vi, når dette skrives, nettopp har feiret nyttår.

Et år har gått siden Brobyggeren nr 1, 2024. Vi er et år eldre. Øyeblikkene er uteløse. Opplevelsene som har vart noen små sekunder, kan ha hatt større betydning for oss enn hendelser som har krevd mye mer arbeid og dermed også brukt mer av vår tid.

Et vanlig spørsmål er ofte: Hvordan bruker vi tiden? Jeg er ikke så glad i det spørsmålet. For i dette ligger det ofte en moralsk implikasjon: Har vi vært til nytte? Har vi bidratt til å gjøre verden, omgivelser bedre?

I Metodistkirken snakker vi om «å gjøre verden litt bedre» eller «gjøre mennesker til Kristi disipler.» Altså hva har vi gjort. Hva gjør vi.

Det må, etter min mening, også være lov å si dette: Hva har jeg vært i året som har gått? Hva har jeg latt tiden jeg har hatt til rådighet fylle meg med. Har jeg vært tilstede i mitt eget liv?

Tatt tid å kjenne, til å sanse, til å nyte, til å leve?

I det siste avsnittet jeg siterte fra, sa Uggerhøj:

– I begynnelsen må det ha vært et eller annet som har trukket opp universets klokke; deretter har universet utviklet seg fra en grad av ekstrem orden til en grad av stor uorden. Man vet fortsatt ikke hva som «kickstartet» det.»

I møtet med denne setningen kjenner jeg på en dyp glede. En troserfaring som ikke kan bevises på noen som helst måte annet enn jeg kjenner at dette, for meg og en uendelig mengde, er riktig.

Jeg henter grunnlaget for min troserfaring fra Bibelens skapelsesfortelling i 1. Mosebok kap. 1:

I opphavet skapte Gud himmelen og jorda. Jorda var aud og tom, mørker låg over djupet, og Guds ande svedde over vatnet. Då sa Gud: «Det skal bli lys!» Og det vart lys. Gud såg at lyset var godt, og Gud skilde lyset frå mørkret. Gud kalla lyset dag, og mørkret kalla han natt. Og det vart kveld, og det vart morgon, første dagen. Gud sa: «Det skal bli ein kvelv midt i vatnet! Han skal skilja vatn frå vatn.» Gud laga himmelkvelven og skilde vatnet som er under kvelven, frå vatnet som er over kvelven. Og slik vart det. Gud kalla kvelven himmel. Og det vart kveld, og det vart morgon, andre dagen.

For meg er tiden bundet til at Gud er. Noe større enn det vi kan se med våre øyne og vår hjerne kan begripe. Tiden er gitt oss for å holde orden på våre liv, vårt univers.

Emil Skartveit

Brobyggeren

Redaktør:

Emil Skartveit 948 05 395
emil.skartveit@metodistkirken.no

Ekspedisjon og abonnement:

Erica Grønntun / 23 33 27 00

Postadresse:

St. Olavs gate 28, 0166 Oslo
brobyggeren@metodistkirken.no

Abonnementspriser 2024:

12 mnd 420,- / 6 mnd 222,-
Studentabon. 12 mnd. 180,-

Bankgiro: 8220.02.83739

Brobyggeren utgis fire ganger i året. Bladet betales forskuddsvis. Abonnement kan bestilles på internett, i menighetene eller i ekspedisjonen. Digital utgave kan bestilles uten tillegg i prisen. Abonnementet gjelder til skriftlig oppsigelse skjer.

Grafisk form: Bryn Trykkservice AS

Trykk: Bryn Trykkservice AS

Utgiver: Metodistkirken i Norge

metodistkirken.no
facebook.com/metodistkirken

Dersom ikke annet er angitt, er bildene fra Brobyggerens arkiv.
ISSN 1501-4983

Forsidebilde: Anne Ng Forster

INNHold

1/2025

- 2 Leder**
Tiden

- 6 Styrke og samhold
- kompetanseseminar i Sierra Leone**
Stab og styrerepresentanter fra Sierra Leone, Liberia, Zimbabwe og Norge møter hverandre.

- 10 Et kall til å skape trygghet**
Hilsen fra styreleder Marianne Munz.

- 12 En ikke helt vanlig dag på jobben**
Fest og gjørme i skjønn forening.

- 14 Palaver-hytta i Kwellu
- et symbol på trygghet og åpenhet**
Muslimer og kristne i kamp mot kjønnsbasert vold.

- 18 I kampen mot kjønnsbasert vold**
på besøk til Chimanimani

22 I foreldrenes fotspor

Bli med på reise til Liberia.

28 Utholdenhet og fellesskap gir håp

Mutambara misjonsstasjon skaper trygghet for fremtiden.

34 Der er meget at gøre ...

Biskop Christian Alsted tar farvel etter 16 års lederskap.

40 MBU-styreleder Ximena vil jevne veien for de yngre

Møt nyvalgt leder av MBU.

44 Min kirke – et fellesskap som styrker

Menighetsrådsleder Karen Kristine Rasmussen om hva kirken betyr for henne.

46 Teologiens tilblivelse

Kirkehistoriker John Kaufman om hvordan kirkens teologi ble til.

54 Jakten på en metodistisk identitet (Del 1)

Om dåp og nattverd.

58 Alkoholdebatt i Sarpsborg i 1897

Pastor Gulliksen i kamp mot alkoholen.

64 To bøker om to skikkelser

Øystein Brinch ser en sammenheng mellom bøkene Martin Luther Kings biografi og Tor Edvin Dahls roman.

STYRKE OG SAMHOLD

KOMPETANSESEMINAR I SIERRA LEONE

Hvert år arrangeres et kompetanseseminar for Partnership in Development-familien, som består av stab og styrerepresentanter fra Sierra Leone, Liberia, Zimbabwe og Norge. Formålet med dette årlige møtet er å oppdatere, inspirere og lære av hverandre. Relasjoner er alltid viktige, og vi styrket disse gjennom innholdsrike dager.

TEKST: Bjørn Sivert Broback **FOTO:** Anne Ng Forster

Deltakere fra Norge inkluderte internasjonal leder Anne Ng Forster, økonomileder Ragnar Falch og bistandskonsulent Bjørn Sivert Broback. Vår partner i Sierra Leone, United Methodist Development Office (UMDO), var vertskap for seminaret i september 2024, som fant sted like utenfor hovedstaden Freetown. Temaet for seminaret var «Empowering communities through collaboration for gender equality» («Styrke lokalsamfunn gjennom samarbeid for likestilling»). Dette er svært relevant med tanke på programmene partnerne i Sierra Leone og Zimbabwe har startet for å bekjempe kjønnsbasert vold, samt Liberias søknad om å starte programmet «Safe and Improved Learning in Schools» (Trygg og forbedret læring i skolen).

Fra brønner til relasjoner

Tidligere har programmer også fokusert på å styrke det sivile samfunnet gjennom forbedret infrastruktur som brønner, skolebygninger og broer. I dag ønsker vi å styrke det sivile samfunnet ved å forbedre menneskers samhandling i familier, landsbyer og lokalsamfunn, ved å fremme respekt og bevissthet om hvordan vi lever sammen. Kjønnsbasert vold er dessverre vanlig i mange samfunn, også i Afrika og våre samarbeidsland. Derfor er arbeidet mot kjønnsbasert vold nå aktuelt for alle våre samarbeidsland.

Kompetanseseminaret bestod av undervisning, presentasjoner, diskusjoner, måltider, gudstjenester og tid til sosialt samvær. Et viktig punkt under seminaret er feltbesøk, og i år tok vår partner oss med til

Kompetanseseminarets deltagere fotografert utenfor møtelokalet.

landsbygda i Moyamba. Der ønsket landsbyene støtte fra UMDO til å starte et prosjekt for å bekjempe kjønnsbasert vold (GBV = Gender Based Violence).

Direktøren for UMDO, Konima Sheriff, fortalte at da de besøkte landsbyhøvdingen, Paramount Chief, for å diskutere et nytt prosjekt, nevnte høvdingen at han samme morgen hadde mottatt et brev fra en kvinne som fortalte sin historie om vold fra sin mann og hans familie. Også deres barn ble utsatt for vold. Paramount Chief

bekreftet at dette problemet var utbredt i flere av landsbyene hans, og derfor ønsket han på vegne av landsbyene at UMDO skulle hjelpe dem med å bekjempe GBV. UMDO bestemte i samråd med landsbyene at neste prosjekt skulle være å bekjempe GBV, ettersom tradisjonell praksis og trossystem i mange afrikanske land undertrykker kvinners rettigheter.

Viktigheten av lokalt valgte

Paramount Chief, GBV-komiteen og resten av landsbyen ønsket oss

Kjønnsbasert vold er dessverre vanlig i mange samfunn, også i Afrika og våre samarbeidsland.

Paramount Chief, landsbyhøvding for flere landsbyer, forteller at det utøves GBV og takker for oppstart av GBV-prosjekt i hans distrikt.

varmt velkommen og kunne fortelle at de var godt i gang med GBV-prosjektet. En lokalt valgt GBV-komiteé, bestående av både kvinner og menn, er svært viktig for bevisstgjøring, opplæring og gjennomføring av prosjektet. Vi fikk snakke med komiteen, som delte sine erfaringer og fortalte om positive endringer som allerede hadde skjedd. Bevisstgjøring er avgjørende, da mange ikke vet at det er ulovlig å slå og undertrykke kvinner og barn.

Nå opplever de at kvinner sier ifra, og at menn som tidligere trodde vold var en form for oppdragelse, forstår at dette er galt. Lederen av GBV-komiteen kunne fortelle at arbeidet gir resultater i form av økt bevisstgjøring og omsorg. Hun nevnte også at de på eget initiativ besøkte omliggende landsbyer for å informere om GBV og øke bevisstheden der. Dette skaper gode synergi-effekter som viser at prosjektet er nyttig og viktig, og hjelper mange flere enn først planlagt.

Flere rapporterer om økt omsorg i familiene og bedre relasjoner. En eldre mann som først ikke deltok i samtalen, ble spurt om sine tanker. Han takket for spørsmålet og fortalte at han opplever at barna nå blir tatt bedre vare på, og at det generelt er mer omsorg i familien. Han følte også at han

selv hadde det bedre i familien og landsbyen enn tidligere.

En viktig faktor for fremgangen i landsbyene er Community Based Integrated Package (CoBips), som består av universitetsutdannede ungdommer med utdannelse i sosialt arbeid.

Disse ungdommene støtter GBV-gruppene i deres arbeid.

En CoBip bor i landsbyen og spiller en viktig rolle i å sikre at prosessen går fremover.

Det var sterkt å høre at arbeidet allerede gir positive resultater og at livet i landsbyen oppleves bedre. ♣

Direktør Emma Okai Wleh, Liberia United Methodist Development Services ønsker lykke til med GBV-prosjektet i Sierra Leone, og forteller at det også er problem i Liberia.

Landsbybeboerne ønsker gjestene fra kompetanseseminalet velkommen med sang og hilsener.

ET KALL TIL Å SKAPE TRYGGHET

Hilsen fra styreleder for Misjonsrådet, Marianne Munz

TEKST: Marianne Munz

I skrivende stund er det 10 år siden jeg reiste til Old Mutare i Zimbabwe, for en 5 mnd. lang volontørtjeneste for Metodistkirken Misjonsselskap og Metodistkirken i Zimbabwe. Sammen med min teammate Bjørn Martin Broback skulle vi bo i hver vår vertsfamilie og jobbe med miljøarbeid på barnehjemmet Fairfield Childrens Homes på Old Mutare Mission. Ingen av oss hadde vært i Zimbabwe før, og vi visste ikke hva som ventet oss. Det ble et eventyr som satte dype spor.

Blant disse sporene er en sterk opplevelse av å være en del av en kirke som er samfunnsengasjert fra et teologisk og historisk perspektiv. Barnehjemmet vi jobbet på var eid av Metodistkirken i Zimbabwe, og det startet på begynnelsen av 1900-tallet som en hjem for foreldreløse babyer. Det var noen

sykepleiere på Old Mutare sykehus som opplevde det som sitt kall å etablere trygge hjem for babyene som ingen tok vare på. Tidligere ble foreldreløse babyer sendt til sykehuset, for at de skulle bo der til noen familiemedlemmer hentet de, eller til de ble adoptert. Men sykehuset var ikke et hjem, det var kaldt og upersonlig, og babyene ble liggende stille i hver sin seng uten mye kontakt fra travle sykepleiere. På initiativ fra sykepleieren bygde etter hvert Metodistkirken et eget hus hvor hun og andre frivillige kvinner tok vare på babyene. Her fikk de omsorg, kroppskontakt og trygghet. Dette var deres kall, deres tjeneste for Gud, gjennom kirken og misjonen. Det handlet om livreddende omsorg.

Det gjør stort inntrykk på meg å lese og høre historiene partnerne våre forteller fra lokalsamfunnene

nå. Gjennom bevisstgjøring, kurs og samlinger blir tabuer knyttet til vold i nære relasjoner brutt ned. Familier og venner snakker sammen på en annen måte – og livet kjennes tryggere. Trygghet er et nøkkelord i kampen mot kjønnsbasert vold. Det er kjernen i hva vi jobber for. Trygge familier, skoler, arbeidsplasser, kirker, lokalsamfunn.

Slik som sykepleierne på Old Mutare for over hundre år siden møtte et behov i samfunnet, motivert av sitt kall for å tjene Gud og mennesker. Deres initiativ og pågangsmot har reddet mange liv, og satt varige spor av trygghet i mange barns liv. I dag møter Metodistkirken og Misjonsselskapet menneskers behov for trygghet i lokalsamfunnet, på skolen, arbeidsplassen, i kirken og ikke minst i hjemmet. Mennesker som er trygge er også i stand til å være

ressurser for å styrke sine og sitt lokalsamfunns rettigheter ovenfor myndigheter og andre instanser. Arbeidet mot kjønnsbasert vold styrker menneskers liv og trygghet.

Å ha en tro er også en trygghet i livet. En tro på Gud, skaperen av alle ting, større enn vår fatteevne. Som ble menneske i Jesus Kristus, som gikk iblant oss. Levde i utrygghet og i trygghet. Delte våre livserfaringer, på godt og vondt. Og er sterkere enn døden selv. Han er det evige lys som lyser for ethvert menneske.

Som lyser for alle overlevende, alle ofre, alle stilltiende tilskuere og alle voldsutøvere og overgripere. Ja, for vi kjemper for en verden fri for vold, og det gjelder absolutt alle. Det er ikke en quick-fix på dette, og vi skal ikke være naive. Men vi er kalt til å tjene Gud og mennesker, og bruke våre evner og muligheter slik at verden preges av Guds kjærlighet og lys.

Og noe av det viktigste du kan gjøre i misjonens tjeneste er å gi. Takk til deg som gir, både sporadisk og jevnlig! I 2025 søker vi etter nye faste givere som støtter arbeidet vårt mot kjønnsbasert vold. Kan det bli deg?

Fast giver er en viktig og forutsigbar inntekt for oss, som bidrar til trygghet i planene for våre partnere i Zimbabwe, Sierra Leone og Liberia. Som fast giver vil du

Deres initiativ og pågangsmot har reddet mange liv, og satt varige spor av trygghet i mange barns liv.

motta nyhetsbrev med informasjon om arbeidet som skjer i lokalsamfunnet, og du er sikker på at din støtte er med på å skape trygge lokalsamfunn.

Vi vil også invitere alle menigheter til å ha et prosjekt, et lokalsamfunn som dere kan bli kjent med og som blir kjent med at dere er støttespillere. Å bygge relasjoner

betyr noe for oss alle. For i tillegg til å gi, så handler misjonsrelasjoner om bønn, og om velsignelse for hverandre. Og jeg vil avslutte her med velsignelsen som betyr mye for meg i utfordrende situasjoner. Denne minner oss om at Gud alltid er med oss, og at vi er kalt til å være Jesu hender og føtter i verden:

Må Gud velsigne deg med uro ved for lettvinde svar, halve sannheter og overfladiske relasjoner, så du kan leve med et rent hjerte.

Må Gud velsigne deg med vrede over urettferdighet, undertrykkelse og utnyttelse av mennesker, så du kan arbeide for rettferd, likhet og fred.

Må Gud velsigne deg med tårer for dem som lider av hungersnød, utstøtelse, krig og forfølgelse, så du kan rekke ut din hånd for å trøste dem og vende deres smerte til glede.

Og må Gud velsigne deg med den dristige tanke at du er med på å gjøre en forskjell i verden så du kan gjøre det som andre mener er umulig.

EN IKKE HELT VANLIG DAG PÅ JOBBEN

Det er lørdag morgen. Vi er på kompetanseseminar i Sierra Leone og klokka ringer tidlig. Vi skal til landsbyen Boajibu for å bli med på innvielse av et nytt skolebygg, og det er lang reisevei. For å spare tid får vi med oss frokosten som fortæres i bilen. Men før vi kjører, er det morgenandakt og selvsagt bønn for dagen og for en trygg reise.

TEKST: Ragnar Falch FOTO: Anne Ng Forster

Det er beregnet fire timers kjøring og de tre første timene kjøres på ganske greie veier. Men det er på den siste biten inn i bushen at den virkelige turen begynner. Du skal ha god mage for å komme fra dette uten å bli bilsyk. Noen av oss er forberedt

og har tatt tabletter, mens andre trives på slike veier og nyter hver hump og dump i veien. Det har regnet godt og mange steder er veien ikke annet enn dyp gjørme. Ett sted er veien helt borte. De har da laget en omkjøring ved å hogge ned busker og trær ved siden av

veien. Det krever gode biler og ikke minst svært dyktige sjåførere for å takle slike veier.

Endelig framme

En time forsinket er vi endelig framme! Vi blir møtt på sedvanlig vis med trommer, dans og sang.

Andakt og bønn før avreise.

Ikke helt norsk veistandard her!

Bjørn Sivert, Anne og Ragnar mottok lokal høvdingdrakt i gave.

Forventningsfulle elever gleder seg til nye klasserom.

Biskop Quire klipper snoren og innvier klasserommene.

Barna har tålmodige sittet og ventet en god stund. Vi blir geleidet opp på podiet foran alle elevene – ikke rom for vanlig norsk beskjedenhet her.

Så er det klart for taler og hilsener. Anne bringer hilsen fra Norge og takker for det gode og nære samarbeidet mellom metodistkirkene i Sierra Leone og Norge.

Litt senere blir Anne, Bjørn Sivert og Ragnar bedt om å komme ned bak podiet. Der blir vi overrasket med å motta høvdingedrakter som vi også selvsagt må ta på oss. Så tilbake opp på podiet og til full jubel fra elevene. Det er en stor ære å bli tildelt disse draktene. Vi er nå medlemmer av landsbyhøvdingens råd!

Når det regner i Afrika

Etter hvert vil også regnskyene være med på begivenheten, og når det regner i Afrika, så REGNER det. Selv med presenning over oss,

finner regndråpene veien nedover nakken og ryggen.

Skolegården hvor elevene sitter, blir raskt forvandlet til små bekker og innsjøer, og etter hvert må alle finne ly under trær eller langs veggene.

Vi samler oss ved nybygget og det er tid for snorklipping. Biskop Quire fra Liberia er med og leder selve innvielsen.

Så er det tid for lunsj for både elever, lærere og gjester. Kylling eller fisk og ris står på menyen. Gjestfriheten er stor, og det ville være uhøflig å ikke ta imot, selv om det kan tære på samvittigheten for en nøktern nordmann å bli servert mat i et av verdens fattigste land.

Så er det tid for farvel for denne gangen og fotografering hører selvsagt med.

Så gjenstår bare en bekymring: Vi skal samme veien tilbake...! ♣

PALAVÉ-HYTTE I KWELLU

ET SYMBOL PÅ TRYGGHET OG ÅPENHET

Vi er på besøk i landsbyen Kwellu i Fakunya-høvdingdømme, i Sierra Leone.

Dette er en av prosjektlandsbyene som sammen med partnerne våre i United Methodist Development Office (UMDO) jobber aktivt mot kjønnsbasert vold (GBV).

TEKST: Anne Ng Forster **FOTO:** Anne Ng Forster, Bjørn Sivert Broback, Ragnar Falch

I Kwellu livnærer de seg på jordbruk, og dyrker oljepalmer, ris, korn, søtpotet og kassava. Avlingene blir brukt til eget forbruk og for salg på det lokale markedet, som ligger i Gandorhun, to kilometer

unna. Her ligger også den nærmeste klinikken og ungdomsskolen der de eldre barna fra lokalsamfunnet går. De yngre barna går på skole i Kwellu. I landsbyen har de både en metodistkirke og en moské.

Her er de, som i mange lokalsamfunn i Sierra Leone, svært tolerante når det gjelder religion. Muslimer og kristne lever godt sammen, og de gifter seg gjerne på tvers av religioner.

Internasjonal leder, Anne Ng Forster, snakker med Margaret. Samtalen tolkes av Joe Pormai.

Godt samarbeid med muslimer

Regnet pøser ned, og trommer hardt mot blikktaket i palaver-hytta vi sitter i. Palaver-hytta ligger midt i landsbyen, tett omkranset av hus og hytter der de 1200 menneskene i Kwellu bor.

Palaver-hytta er et viktig møtested for de som lever her. For at det skal være komfortabelt og luftig er det ingen vegger, men folk sitter langs kantene i hytta, i skygge på solskinnsdager, og i ly for regnet når det øser ned. Dette er også for å gi alle deltakerne en god oversikt over rommet og gjøre plass til den som snakker i midten av rommet.

Anthonette Babo,
metodistprest i Kwellu.

Dette er stedet hvor folk samles for å respektfullt diskutere og løse konflikter gjennom samtale og forhandling. Her gis et forum for å håndtere sosiale og juridiske spørsmål på en fredelig måte, for å opprettholde lokalsamfunnets harmoni. Dette skal være et trygt rom hvor ofre og gjerningsmenn kan møtes ansikt til ansikt for å diskutere og løse konflikter med hjelp fra et råd av eldre.

Slik har det alltid vært

I dag har vi vært så mange her at hele rommet er fylt opp med stoler. Vi har gitt våre hilsener og vi har hørt historier om livet i Kwellu før GBV-prosjektet startet. Om hvordan GBV sjelden ble snakket om, ikke engang kvinner imellom. Dette var jo sånn deres mødre hadde blitt behandlet, og kvinnene før dem. De hadde heller ikke en landsbyhøvding som tok tak i de åpenlyse problemene.

Nå sitter noen av oss samlet i et hjørne av hytta for å snakke litt mer. Her er partnere fra Zimbabwe og Liberia også med, for å lære av erfaringene som er gjort i Kwellu. Det er vanskelig å høre hva som blir sagt i begynnelsen, for i resten av rommet går praten høylytt og ivrig. Barna utenfor den veggløse hytta har endelig fått lov til å kaste seg ut i leken igjen, og latteren sitter løst hos barna som leker i regnet.

Samarbeidspartnerne våre i lilla t-skjorter, sammen med befolkningen i Kwellu.

Metodistpresten

Anthonette Babo er metodistpresten i landsbyen, og er også aktivt med i GBV-gruppa som rådgiver. Hun forteller at kjønnsbasert vold er et stort problem i samfunnet generelt, og at det også har vært utbredt

i deres lokalsamfunn. «Fram til prosjektet startet så har det vært lite eller ingen støtte til de som ble utsatt for vold. Det var ektemenn som slo sine koner, foreldre som mishandlet sine barn, barnearbeid, voldtekt, omsorgssvikt, utnyttelse

av barn og ektemenn som ikke tok ansvar for sine familier.» De fleste av disse sakene ble behandlet internt, ofte som familiesaker, og gjerningsmennene gikk fri. «De var jo alltid noens sønner, nevøer, eller ektemenn, og jentene eller kvinnene ble overtalt til å ikke rapportere sakene på grunn av familiære bånd. Ikke visste de hvor de skulle gå med problemene sine, heller!»

Margaret og David nikker gjenkjennende. De er begge glad for at de ble valgt inn i prosjektgruppa. «Vi setter stor pris på den kunnskapen vi har fått gjennom opplæringen, sånn at vi igjen kan bevisstgjøre andre!» De kaller inn til møter i palaver-hytta og går fra hus til hus for å bryte tausheten rundt GBV. «Vi har nå valgt en ny høvding som tar disse sakene på

Anne Ng Forster gir sin hilsen til de framfattede, og tolkes av Joe Pormai.

alvor, og hvis noen skulle være negative til forandringene som skjer i lokalsamfunnet vårt, så vil vi ta han med til høvdingen som snakker ham til rette! Men det har ikke vært et problem, så langt!»

Nye lover og regler

I Kwellu har det blitt laget nye lover og vedtekter etter at prosjektet startet. Voldtekter skal alltid meldes til politiet i Moyamba, og befolkningen i Kwellu vet nå hvor de skal henvende seg ved tilfeller av mishandling som kan inkludere fysisk vold, psykisk vold, og økonomisk kontroll, eller forsømmelse, som ofte innebærer mangel på omsorg, støtte og nødvendige ressurser. Dette er saker som kan

løses i landsbyen, sammen med bevisstgjorte tradisjonelle ledere, prest, imam og GBV-gruppa. Hvis det ikke kan løses på en god måte vil sakene tas videre til andre instanser.

Det er mange grunner til at volden er utbredt. Fattigdom og kunnskapsløshet er noen av dem. «Frustrasjon over å ikke kunne forsørge familien sin, eller å ikke strekke til er ofte en utløsende faktor», sier David og fortsetter: «Mange menn tror også de har rett til å kreve sex fra kona fordi de har betalt medgift, og ser henne som sin eiendom.»

Margaret skyter inn: «Før prosjektet og bevisstgjøringen startet var det mye verre.

Samtale mellom GBV-gruppa i Kwellu og partnere fra Liberia, Zimbabwe, Sierra Leone og Norge.

Barna opplever også endring i lokalsamfunnet.

Voldtekter var vanlig, menn slo kvinner, barn ble ikke sendt til skolen, men for å jobbe på jordet. Prosjektet har åpnet øynene våre, og det handler ikke bare om vold, men også likestilling og menneskers verdi.»

Palaver-hytta i Kwellu står som et symbol på trygghet og åpenhet. Her samles landsbyens innbyggere for å diskutere og løse konflikter på en respektfull og fredelig måte. Gjennom samtale og forhandling i dette trygge rommet, bygges en bedre framtid for alle. Prosjektet mot kjønnsbasert vold har ikke bare brakt bevissthet og endring, men også håp om en mer rettferdig og harmonisk framtid. I palaver-hytta legges grunnlaget for et samfunn hvor alle, uansett kjønn, kan bli hørt og leve i trygghet og med verdighet. ❖

I KAMPEN MOT KJØNNSBASERT VOLD PÅ BESØK TIL CHIMANIMANI

I slutten av oktober reiste internasjonal leder Anne Ng Forster og bistandskonsulent Bjørn Sivert Broback fra Metodistkirkens Misjonsselskap (MM) til Zimbabwe for å besøke vår partner Chabadza. En viktig del av besøket var en reise til Chimanimani for å møte lokale samarbeidspartnere som jobber sammen med Chabadza i kampen mot kjønnsbasert vold (GBV).

TEKST: Bjørn Sivert Broback

I samtale med Chabadzas samarbeidspartnere ble det tydelig at Chabadza på kort tid hadde gjort en imponerende jobb med å koordinere de forskjellige instansene som arbeider mot GBV. Ved å samordne politi, dommer

og rettsinstanser, helsevesen, krisesentre, rådmenn og ledere fra Ministry of Women Affairs (Kvinne-departementet) i Chimanimani, har Chabadza blitt et knutepunkt som sørger for at alle jobber mot felles mål. En av nøkkelpersonene sa

treffende: «Mange snakker, men Chabadza handler og gjør aktiviteter som gir effekt.»

I Chimanimani er det valgt ut to kommuner, Ward 21 og Ward 23, med til sammen 24 lokalsamfunn hvor GBV-prosjektet er startet opp.

Medlemmer av GBV-prosjektgrupper i landsbyene på seminar for å dele erfaringer Foto: Anne Ng Forster

En av medlemmene i GBV-prosjektgruppe i landsby Chishiri deler sine erfaringer.
Foto: Bjørn Sivert Broback

Chimanimani er både et distrikt, og en by som også er det administrative hovedsetet i distriktet.

Sammen med prosjektlandsbyene og lokalbefolkningen har Chabadza økt bevisstheten rundt GBV og påpekt viktigheten av å etablere rutiner for å hjelpe overlevende etter vold. I lokalsamfunnene/landsbyene er det opprettet GBV-prosjektgrupper, bestående av tre kvinner og tre menn valgt av landsbyene, som fokuserer på bevisstgjøring og informasjon. Disse gruppene er viktige kontaktpunkter for både Chabadza og andre instanser som arbeider mot GBV.

Forhindret barneekteskap

En av dagene i Chimanimani deltok vi på et arbeidsmøte hvor engasjerte GBV-prosjektgrupper fra ni lokalsamfunn presenterte sitt arbeid og delte erfaringer og utfordringer. Prosjektgruppene har grepet inn i flere saker og klart å løse familiekonflikter samt forhindre barneekteskap. En utfordring som ble nevnt, er at prosjektgruppene ikke alltid har ringetid på sine mobiltelefoner, noe som kan gjøre det vanskelig å hjelpe de som opplever vold med å kontakte politi eller helsevesen.

Det jobbes også med å sørge for trygge steder nær landsbyene hvor overlevende kan være etter voldshendelser. Rapportene viste at noen mennesker er motvillige til å endre sine tradisjoner. Derfor er dette et langsiktig prosjekt som krever tålmodighet og gradvis endring av holdninger og adferd over flere år.

Det var tydelig at lokalsamfunnet, spesielt de tradisjonelle lederne, spiller en avgjørende rolle i kampen mot GBV. Disse lederne tilrettelegger for diskusjoner og gir både menn og kvinner en plattform til å uttrykke sine bekymringer. Informasjon og diskusjoner skjer ofte når folk samles, for eksempel ved kirkebesøk, på kirkemøter eller i begravelser. For å øke bevisstheten rundt GBV, besøker GBV-prosjekt-

gruppene også barer og andre steder hvor menn møtes.

Politiet i området har egne betjenter som jobber med kvinnerelaterte utfordringer, inkludert GBV. På arbeidsmøtet så vi betjenter skrive ned sitt eget mobilnummer slik at kvinner og overlevende kunne kontakte dem direkte ved behov.

Et sterkt vitnesbyrd

Et sterkt vitnesbyrd om engasjementet og bekreftelsen av viktigheten av Chabadzas GBV-program ble synlig da hovedrådmannen for Chimanimani spurte hvorfor kun to kommuner av 23 var inkludert i programmet. Svaret er at midler fra Digni/NORAD kun dekker arbeid i to kommuner. Digni ønsker at Chabadza starter i det små,

Program Manager Webster Mbira holder presentasjon og bevisstgjør rådmenn om GBV på Rådmannsmøte. I bakgrunnen et banner som viser hvordan GBV-prosjektet promotes i Chimanimani. Foto: Anne Ng Forster

For å støtte GBV-prosjektgruppene har MM gavekort for mobiltelefon som kan kjøpes i Metodistkirkens nettbutikk

butikk.metodistkirken.no

Gavekort

Til:
Fra:

Denne mobiltelefonen skal brukes i arbeidet mot kjønnsbasert vold (GBV) i prosjektlandsbyer i Zimbabwe.

Mobilen gjør det mulig for GBV-kontakter å raskt informere politi og helsevesen om overgrep.

Dette er et viktig skritt i arbeidet med å skape et tryggere samfunn og støtte menneskene som er mest utsatt.

Metodistkirkens
responsnettbutikk

tilegner seg kunnskap og erfaring og bygger videre på dette i eventuelle fremtidige prosjekter. Rådmennene forstod dilemmaet, men spurte om Chabadzas seminarer kunne være åpne for alle kommunene, med myndighetene som betaler for ekstrakostnadene. De mente det er viktig med bevisstgjøring i hele Chimanimani om GBV. Chabadza har derfor åpnet seminarer for alle kommunene, med håp om at prosjektet vil bli utvidet til å dekke alle kommuner etter at nåværende prosjekt er ferdig etter tre år. Vi deltok på et rådmannsmøte hvor alle rådmenn var til stede. Det var stort engasjement og mange bidro med spørsmål, erfaringer og kommentarer, som bekrefter at GBV-prosjektet er viktig for hele Chimanimani.

Det var også fint å se at hovedrådmannen, som selv var sjåfør for dagen, hadde leid en lastebil for å transportere GBV-gruppene tilbake til landsbyene. Dette er et av mange tegn som viser hvor viktig GBV-prosjektet.

Det er fantastisk å se hvilken posisjon Chabadza har i Chimanimani etter mange års arbeid med å styrke sivile samfunn gjennom prosjekter som brønnbygging, skolebygninger og broer. Chabadzas troverdighet er så stor at samarbeidspartnerne raskt forstod betydningen av å bidra til GBV-prosjektet sammen med Chabadza.

Medlemmene i GBV-prosjektgrupper kjøres tilbake til landsbyene etter workshop i Chimanimani, hvor rådmann har leid bil og er selv sjåfør.
Foto: Bjørn Sivert Broback

En viktig faktor for å lykkes med GBV-prosjektet i Chimanimani er at Chabadza har etablert et lokalt kontor i byen, og ansatt en sosialarbeider i full stilling, samt etablert en praktikantordning hvor sosialarbeiderstudenter har sin praksis. Vi fikk se dem i arbeid, og det var tydelig at de allerede har etablert kontakt og spiller en viktig rolle i prosjektarbeidet, blant annet med å følge opp GBV-gruppene i landsbyene.

Besøket i Chimanimani var en påminnelse om viktigheten av samarbeid og lokal involvering i kampen mot kjønnsbasert vold. Chabadza og deres partnere viser at med engasjement, kunnskap og utholdenhet kan vi sammen skape varige endringer og trygge samfunn for alle. ♣

Fra venstre: Internasjonal leder Anne Ng Forster, praktikant Perfect, bistandskonsulent Bjørn Sivert Broback, sosialarbeider Progress og praktikant Rosemary. Foto: Anne Ng Forster

Fra venstre: Program Manager Webster Mbira, sosialarbeider Progress, bistandskonsulent Bjørn Sivert Broback, praktikant Rosemary, praktikant Perfect, Program Director Musafare Mususa og internasjonal leder Anne Ng Forster. Foto: Anne Ng Forster

I foreldrenes fotspor

Misjonærekteparet Sigrun og Paul Sundar reiste til Liberia i 1952 og kom først hjem for godt i 1976. Nesten femti år senere, i januar 2024, reiser tre av ekteparets barn sammen med ektefeller tilbake for å gå i både egne og foreldres fotspor.

TEKST: Emil Skartveit **FOTO:** Privat

Søsknene Heidi, Solveig og Paul Robert foran ruinene av sitt barndomshjem i Gbarnga. Her sammen med en av skolens avgangselever.

I januar 2023 var tre søsken med ektefeller samlet hjemme hos Heidi. De skulle planlegge sin livs reise. Målet var det vest-afrikanske landet Liberia. For mange kanskje et land som er mest kjent for to blodige borgerkriger og den tidligere profesjonelle fotball-spilleren, George Weah, sin periode som president.

Men for de tre søsknene Paul, Solveig og Heidi er det noe helt annet og mye dypere som knytter dem til Liberia. Alle tre har hatt større eller mindre deler av sin oppvekst der.

Hvorfor? Fordi de var barn av misjonærekteparet Paul og Sigrun Sundar.

Familien består til sammen av fem søsken: Alf Otto (f. 1952), født i Monrovia, Paul Robert (f. 1954) og Solveig Margareth (f. 1957) født på Ganta. Tom Berner (f. 1964) kom til verden i Tønsberg under foreldrenes hjemlandsopphold i Norge. Siste barn i rekken skulle bli Heidi Elisabeth.

For å finne hennes fødested må vi til USA og 1969. Heidi ble født under farens studieopphold i byen Evanston i delstaten Illinois.

Paul og Sigrun

Hvem var misjonærekteparet Sundar? Paul (f. 27. juni 1923) vokste opp i Horten og var tidlig aktivt med i Metodistkirken.

Sundar-familien 1971: Fra v. Sigrun, Solveig, Alf Otto, Paul Robert og Paul. Foran: Heidi og Tom.

Han startet først opp med matematikkstudier. Disse ble avbrutt grunnet krigen. Etter krigen gikk ferden i stedet til Øverås i Sverige hvor Metodistkirken den gang hadde sitt studiesenter. Vel tilbake i Norge som utdannet pastor, fikk

han stilling ikke langt fra sitt hjemsted Horten. Næmlig Brevik. Her skulle han bli et år.

Nå hadde Sigrun Walaas blitt en del av Pauls historie. Sigrun var et av ti søsken. Hun var nummer fem og far Walaas var kirkens pastor

< Sigrun og Paul Sundar i lokale antrekk.

Sigrun underviste prestekonene i blant annet søm og hygiene.

Paul underviser studenter.

Paul på vei ut til landsbyer sammen med lokale evangelister.

og familiens patriark. Far var nok stolt over datterens misjonsiver, men hadde helst sett at datteren forble i hans nærhet.

Da Paul og Sigrun etter et år med misjonsforberedelser i London, reiste på en flere ukers båtreise med Liberias hovedstad Monrovia som mål, var den

kommende morfaren overbevist om at han hverken ville få se igjen sin datter eller den lille som enda var godt gjemt i morens mage.

Mitt liberianske hjem

Det er Heidi Elisabeth, familieflok-
kens yngste, som er min forteller. Heidi er i dag bosatt i Råde, gift,

utdannet psykiater og aktivt med i Metodistkirken i Fredrikstad.

- Hvordan arbeidet dere frem
planen for selve reisen tilbake til
Liberia?

- Liberia er et veldig fattig
land med mye korrupsjon. Derfor
var det viktig å bruke de kontaktene
vi hadde gjennom kirken. Vi var

litt spente på om det var trygt å reise i landet. Hva kunne vi bli utsatt for? Min svoger, Vidar Sten Bjerckseth som selv er prest i Metodistkirken, hjalp oss veldig med å få kontakt med kirken i Liberia.

Heidi og søsknene lurte også på hvordan de burde reise til de ulike stedene de ville besøke.

- Skulle vi reise med buss eller bil? Vi landet på å leie to biler med sjåførere. Disse var i tillegg også bilmekanikere, noe som skulle vise seg å være svært nyttig under deler av turen. Vi var der like etter regntiden. Veiene utenom hovedveien, var dårlige og preget av store hull og groper.

Reisen skulle vare i elleve dager. De to første ble tilbragt i Monrovia hvor kirkens hovedkvarter og universitet lå.

Så gikk turen videre til Gbarnga.

- Det er stedet jeg regner som mitt liberianske hjem. De første årene var far omreisende evangelist. Han opplevde at det stod dårlig til med bibelkunnskapen blant mange av de troende. Far ble derfor bedt om å bygge og starte et seminar her, et studiesenter som utdannet lokale prester. Seminaret er fortsatt i virksomhet. Det var sterkt å oppleve at seminaret fortsatt kjente til sitt opphav, og biblioteket på studiesenteret bar hans navn.

Foran biblioteket på Gbarnga School of Theology. F.v. Vidar, Solveig, Rune, Heidi, Turid og Paul.

Heidi og hennes søsken var også spente på hvordan det stod til med hjemmet de bodde i og den gamle misjonsstasjonen. Det viste seg at dette stedet ikke var trygt å besøke alene. Rektor på stedets barneskole organiserte turen slik at reisefølget fikk med seg rundt 12 av de eldste skoleelevene til å gå sammen med dem. Heidi smiler.

- «Vi er sterke når vi holder sammen», sa rektoren som hadde satt sammen vårt reisefølge.

Hun fortsetter:

- Det var på mange måter vemodig å se stedet igjen. Bare ruiner, en vegg og et vanntårn stod der fortsatt. Samtidig var det også veldig spennende å komme opp til høyden hvor huset lå. Det var en

veldig utsikt. Jeg fikk et godt blikk over stedet hvor jeg hadde bodd flere av mine barneår.

Søndagens gudstjeneste var et annet høydepunkt.

- Det var veldig stort. Gudstjenesten var den første i det nye året og skulle egentlig begynne halv elleve, «liberian time». Til å begynne med var det ikke så mange der, men etter hvert telte vi vel rundt 250 mennesker. Det skjedde noe hele tiden. Det var mye sang og dans. Fire timer varte gudstjenesten.

Heidi syntes det var spennende å møte mennesker som kjente foreldrene og som husket henne som barn.

- Det var en i kirken som hadde jobbet for mor og far. Han hadde

Tilsynsprest Peter Keypai og Vidar foran St. John UMC på Gbarnga.

passet meg som liten. Og husket meg! Det var fantastisk.

Fra Gbarnga gikk turen til Ganta, som var det første stedet Heidis foreldre bodde og arbeidet (1952-58). Her var både Solveig og Paul født. Sykehuset er fortsatt i drift, betyr mye for lokalbefolkningen og utretter mye med små ressurser.

Fra plaststoler til kirkebenker

På vei tilbake fra Gbarnga til Monrovia ble det også plass til en

annen opplevelse. Et besøk i kirken i landsbyen Velley-ta.

Velley-ta er en sjarmerende landsby, der de liberianske hyttene og levesettet er enkelt og typisk, og helt på gamlemåten, slik familien Sundar husker landsbylivet fra den gangen de bodde i Liberia.

Her skulle Heidis svoger, Vidar Sten Bjerkseth, endelig få se kirken som menigheten i Porsgrunn hadde finansiert, i hans tid som pastor.

Opplevelsen ble sterk. Det var bare det at kirken fortsatt ikke hadde kirkebenker, kun plaststoler. Dette ble ordnet etter hjemreise med en aksjon under kirkekaffen en søndag i september. 30 kirkebenker har nå kommet på plass i kirken i Velley-ta.

Heidi er begeistret for Vidars respons på turen.

- Jeg tror ikke han har landet helt enda. Det var en veldig sterk opplevelse for både ham og ektefellene til oss misjonærbarn å være med på turen.

- Hva har turen gjort med deg?

- Liberia er blitt mer aktualisert. Jeg kjenner på at arbeidet som har vært drevet der i mange år, angår meg. Engasjementet som kirken vår har i dag, selv om det er annerledes enn da mor og far var misjonærer, gjør meg stolt. Jeg har nok et veldig hjerte for Liberia.

Samtidig, forteller Heidi, er det vondt å se fattigdommen, og at landet ligger så langt tilbake.

- Da vi var i Monrovia, var det mange som mente at det hadde skjedd lite endring siden foreldrene våre virket her. De hadde rett. Menneskene og mentaliteten er den samme. Det er litt trist at de fortsatt er så fattige. Det er så langt igjen! Likevel er viljen til å bygge opp landet tilstede, satse på skole og utvikling. Men pengene mangler. De trenger hjelp. Samtidig

er det så mye korrupsjon at det er vanskelig å forstå hvordan man kan bidra og være sikker på at pengene kommer dit de skal.

En fantastisk reise

Turen har også gjort noe med fellesskapet mellom dem.

- Hver gang, mens mor og far levde og vi var sammen, ble det snakket om Liberia. En av brødrene mine, Paul, behersker den lokale varianten av det engelske språket, liberiansk-engelsk, og han dro fram dette hver gang og fortalte historier slik at min far nærmest lå under bordet og skrek av latter. Mor lagde ofte afrikansk mat når vi var sammen. Nå har også våre ektefeller fått oppleve Liberia. De har sett med egne øyne hvor vi har hatt vår barndom og ungdom. Før har vi sett hvor de har vokst opp, men ikke kunnet vise dem våre barndomssteder.

Heidi understreker både turens glede i seg selv, men også viktigheten av å ha gjort dette sammen.

- Det har ført oss enda nærmere sammen. Og vi er stolte av det arbeidet mor og far har utført i Liberia. At de fortsatt huskes. ♣

Emmanuel UMC i Vellei-ta har nå også fått på plass kirkebenker.

Søsknene på vei til sitt barndomshjem.

UTHOLDENHET OG FELLESSKAP GIR HÅP

Årlige tørke skaper store utfordringer for matsikkerheten og inntektsgrunnlaget i Zimbabwe. På Mutambara misjonsstasjon har innsatsen for å opprettholde helsestasjoner og jordbruksprosjekter vært avgjørende for å støtte gravide kvinner og lokalsamfunnet. Takket være støtte fra Norge kan de fortsatt tilby viktige helsetjenester og næringsrike måltider, noe som gir håp og trygghet for fremtiden.

TEKST OG FOTO: Anne Ng Forster

Tapuwa Nota registrerer vekt og høyde på barna som kommer til den ambulerende helsestasjonen.

Gravide kvinner har det bra på Mutambara!

I 2024 forårsaket El Niño en alvorlig tørke i Zimbabwe, en av de vanligste naturkatastrofene i landet. Disse årlige tørkene skaper store utfordringer for matsikkerheten og begrenser tilgangen til rent og trygt drikkevann i både rurale og urbane områder. De siste årene har hele det sørlige Afrika opplevd betydelig nedgang i regnmengder, og temperaturen i området stiger dobbelt så raskt som det globale gjennomsnittet.

Ifølge FN er over 2,5 millioner mennesker, inkludert eldre, små barn og personer med funksjonsnedsettelse, spesielt utsatt for helse- og livsrisikoene som følger med tørke. Klimaendringer forventes å gjøre livet enda vanskeligere og øke fattigdommen, særlig for de mest sårbare som bor på landsbygda. Kvinner rammes spesielt

hardt av tørke, sykloner og flom, noe som øker risikoen for fattigdom, sult, matsikkerhet og kjønnsbasert vold.

El Niño-fenomenet, sammen med klimaendringer og værvariasjoner, truer matsikkerheten på flere måter. For bøndene betyr dette mindre avlinger, som igjen påvirker matprisene og skaper en skjør balanse mellom tilbud og etterspørsel, noe som gjør markedene mer ustabile. Transportinfrastrukturen blir også påvirket, og lokale matkriser utløses, noe som gjør det ekstra utfordrende for bøndene å planlegge og sikre inntektene sine.

Utfordringer for misjonsstasjon

I Mutambara-området i Chimanimani er folk flest bønder og skal

livnære seg på jordbruk. Situasjonen i området har vært kritisk i mange år.

Dette har også vært et stort problem på Metodistkirkens misjonsstasjon i Mutambara. Her har Waiting Mothers' Shelter vært særlig rammet. Waiting Mothers' Shelter (WMS) er et tilbud der gravide kan komme de siste ukene før termin, for å få oppfølging i den siste kritiske tiden. De fleste kvinnene bor i landsbyer langt unna sykehuset og transportmulighetene derfra er begrenset. Tilbudet har redusert antallet dødfødsler, barseldød og andre komplikasjoner for mor og barn, før og etter fødsel.

Støtte til WMS var også en del av Mor og barn-programmet på Mutambara. Programmet, som startet i 2001 i samarbeid mellom Metodistkirkens Misjonsselskap

Vaksinasjon av barn under fem år.

og Metodistkirken i Zimbabwes misjonsstasjon på Mutambara, har vært en viktig ressurs for mødre og barn under fem år. Outreach-prosjektet; helsestasjoner som reiste rundt til avsideliggende landsbyer med tilbud om veiing og måling, vaksinasjon og familieplanlegging, har vært livsviktig for mange. Etter 17 år ble den økonomiske støtten til Mor og barn-

programmet i Chimanimani-distriktet avvirket i 2018.

Misjonsstasjonen, befolkningen og de tradisjonelle lederne i landsbyene bekymret seg for at programmet skulle opphøre, og jobbet sammen for å gjøre det bærekraftig uten norsk støtte.

Støtten fra myndighetene, som var lovet til videreføring av den omreisende helsestasjon

og matprogrammet for de gravide, uteble dessverre. Så kom koronaen, og restriksjoner og smittevern-tiltak gjorde det umulig å reise fritt mellom landsbyer. Det var også en stor økning i tenåringssvangerskap, som ble en belastning for WMS. Hit kom unge jenter som trengte mat og omsorg. Ledelsen på Mutambara ba om hjelp fra Norge til å opprettholde noe av arbeidet.

Gaver fra Norge

Takket være gave fra Øståsen og inntektene fra misjonsmessa i Sentralkirken, nå Metodistkirken i Oslo, over flere år, kan misjonsstasjonen på Mutambara fortsatt opprettholde syv outreach-steder, som de besøker en gang i måneden. Disse besøkene tar en uke, med 1-2 besøk per dag.

På helsestasjonene veies og måles barn under fem år, og de får vaksiner og vitaminer. Mødre og fedre får hjelp til familieplanlegging, og det er mulighet for testing for HIV, tuberkulose og malaria. I tillegg gis det undervisning i helserelaterte temaer.

Da samarbeidet om Mor og barn-prosjektet ble gjenopptatt, var det med et sterkt fokus på langsiktige jordbruksprosjekter for å sikre bærekraften for fremtiden. Det ble investert i oppdrett av kyllinger og griser, samt dyrking

av mais, tomater, løk, agurker, kål og solsikker til oljeproduksjon. I det tørre jordsmonnet i Chimanimani er tilgang på vann avgjørende for at plantene skal kunne vokse. For å sikre effektiv bruk av vannpumpen til vanning, har motoren blitt utstyrt med solcellestrøm. Disse tiltakene sørger for enkel tilgang på råvarer til måltidene for de gravide, og overskuddet selges for å finansiere nye prosjekter som gir mat for fremtiden.

Noen år har vært preget av altfor lite regn, noe som har resultert i dårligere innhøstninger. I tillegg til innkjøp av kyllinger og griser, har det også vært betydelige utgifter til fôr og materialer for å bygge bur, innhegninger og grisehus. Til tross for disse utfordringene har oppdrett av kyllinger og griser vært en stor suksess! Kyllinger og egg brukes både til mat for de gravide og til salg i lokalsamfunnet, og det samme gjelder grisungene. Nå har de over 20 grisunger og tre voksne griser!

Nok mat og mindre stress

De gravide som kommer til sykehuset på Mutambara før fødsel får nå hele fire måltider om dagen, noe som er en stor lettelse for de gravide. Her trenger de ikke å tenke på hvor neste måltid skal komme fra, og dette minsker stresset hos kvinnene. Mens

Bjørn Sivert Broback, doktor Chinyadza, sykehusets administrative leder Ethel Mapanda, Anne Ng Forster.

De gravide kvinnene rullerer på å lage mat til alle.
Foto Bjørn Sivert Broback.

Oppdrett og salg av kyllinger er et av de inntektsbringende prosjektene.

kvinner på andre WMS må ta med egen mat, får de gravide på Mutambara grøt om morgenen, te med en muffins litt utpå dagen, lunsj på ettermiddagen og middag på kvelden. Dette har resultert i trygge og friske mødre, og babyer med fødselsvekt på 3,5-4 kilo!

Samarbeidet med Mutambara gir ikke bare mat og omsorg her og nå, men også håp og en følelse

av trygghet for fremtiden. Hver dag jobber de ansatte på Mutambara hardt for å sikre at de gravide får næringsrike måltider, og at lokalsamfunnet har tilgang på oppfølging fra helsestasjonen. Det har likevel tatt tid før man har sett den store avkastningen av jordbruksprosjektene. Ethel Mapanda, administrativ leder på Mutambara, uttrykte stor glede over støtten

de har fått i mange år, og er optimistisk med tanke på fremtiden. Hun mener at de bærekraftige prosjektene vil dekke behovene deres, og at de etter hvert vil klare seg uten støtte fra Norge!

Ethel Mapanda minner oss på at: «Selv i møte med store utfordringer, kan utholdenhet og fellesskap skape varige endringer!» ❖

Friske og forventningsfulle kvinner.

En gave som varer

I 2025 har Metodistkirkens Misjonsselskap et mål om å rekruttere minst 120 nye faste givere til vårt viktige arbeid mot kjønnsbasert vold! Gjennom vårt nære samarbeid med partnere i Sierra Leone, Liberia og Zimbabwe, kan vi forsikre deg om at hver krone blir brukt på best mulig måte i kampen mot kjønnsbasert vold (GBV) i lokalsamfunnene.

Våre givere får regelmessige oppdateringer gjennom nyhetsbrev og informasjon på hjemmesiden, slik at de kan følge arbeidet tett og se hvilken forskjell deres bidrag gjør.

Fast givertjeneste gir ikke bare forutsigbarhet og trygghet for oss, men også for deg som giver. Å være fast giver innebærer å gi et fast beløp hver måned til Metodistkirkens Misjonsselskap. Beløpet er valgfritt, og du får skattefradrag for din givertjeneste.

GBV er et alvorlig brudd på menneskerettighetene, og ved å bli fast giver, står du sammen med oss i denne viktige kampen. Din støtte bidrar til å gjøre verden tryggere for mange!

Det er enkelt å bli fast giver!

Skann QR koden eller registrer deg på fastgiver.misjonsselskap.no

DER ER MEGET AT GØRE ...

Her på falderebet, er jeg blevet udfordret til at give nogle personlige refleksioner over mine 16 år som biskop og pege på nogle af de udfordringer, jeg ser i fremtiden. Det kunne være et oplæg til en bog, men her kommer tankerne i koncentreret form.

TEKST: Biskop Christian Alsted FOTO: Karl Anders Ellingsen

Jeg elsker kirken. Og særlig elsker jeg Metodistkirken. Vi er en god kirke, sammen med de mange andre gode kirker. Lige fra begyndelsen har metodisterne inspireret til helhjertet efterfølgelse af Jesus Kristus, det var dét, jeg så og som greb mit hjerte, da jeg var 16 år gammel. Og når jeg læser i «Kirkens Teologiske Opgave» I Kirkeordningen: «Vi forkynder ikke noget personligt evangelium, som ikke kommer til udtryk i relevante sociale anliggender, og vi forkynder ikke noget socialt evangelium, som ikke inkluderer den personlige omvendelse af syndere.», så banker det samme hjerte, og jeg ved, jeg er, hvor jeg skal være. Betyder det, at jeg tror, at generalkonferencen altid følger Guds vilje og tager de rigtige beslutninger - nej. Men vi forsøger

trods alle vores fejl og begrænsninger, ærligt, oprigtigt og ydmygt at være den kirke, Gud har kaldet os til at være i det 21. århundrede.

Når det er som bedst, ser jeg livet udfolde sig i alle vores menigheder, jeg ser troen, viljen, kærligheden, kreativiteten, vedholdenheden, missionen, passionen og glæden. – Det sker hver eneste dag, og det er jeg taknemmelig for.

For der er nok at gøre i den nordiske lande, som bærer kristendommen i kulturen, men som har forladt kristendommen i sine tanker og sin adfærd, og er blevet rodløs. Og der er nok at gøre i et Europa, hvor Ukraine kæmper mod invasionsmagten Rusland, mens det øvrige Europa er tættere på krig, end vi har været de seneste 80 år. Og der er nok at gøre i en verden med konflikter, sult,

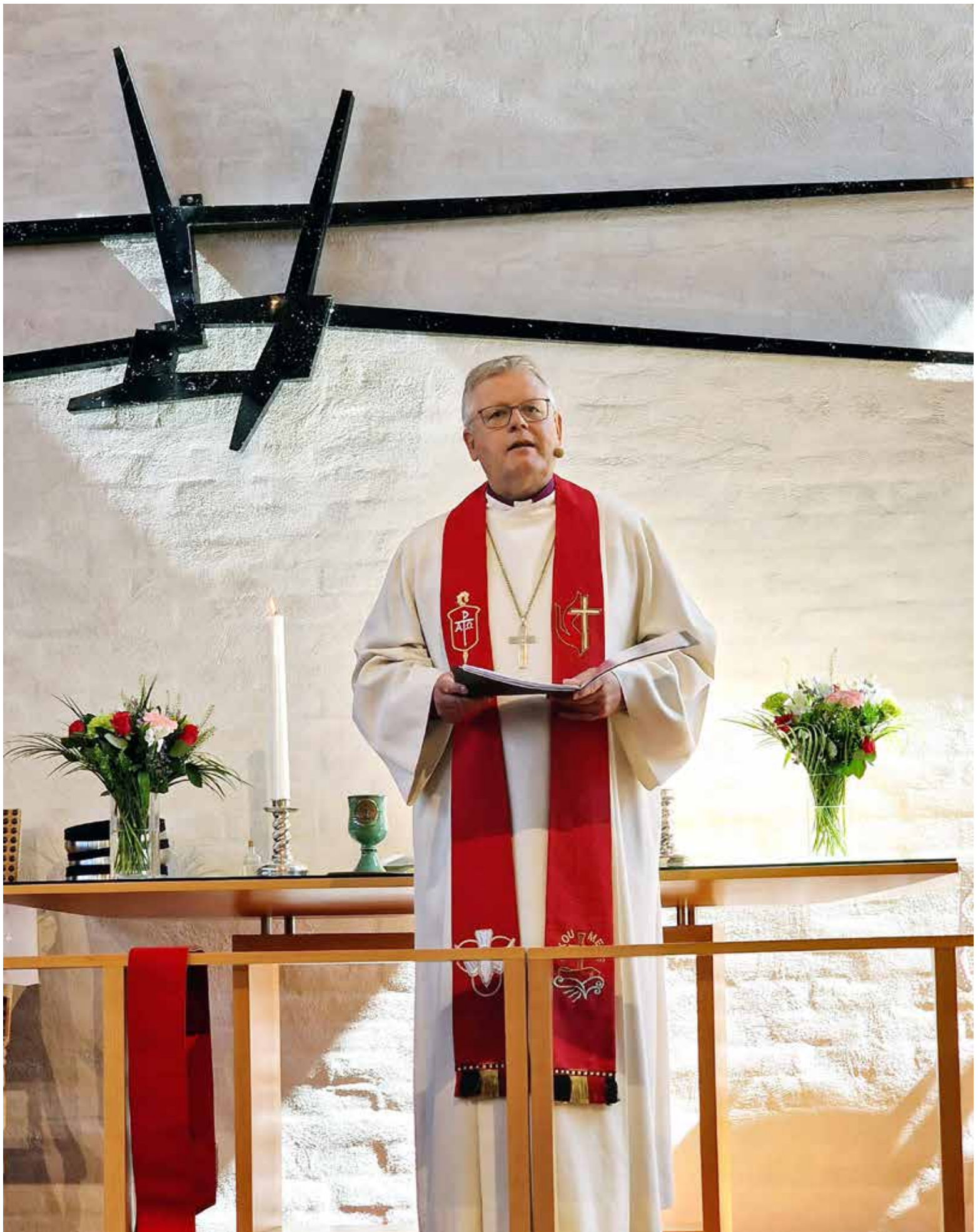
fattigdom, krig, flugt og klima krise.

Perspektivet er større og skal være større end vores menighed eller vores årskonference. Samtidig er det i det lokale kirken giver evangeliet krop.

Gode og dårlige ledere

Der er behov for gode ledere, når vi står overfor store udfordringer. Har jeg været en god leder? – der er et spørgsmål, jeg stiller mig selv.

Jeg har haft privilegiet og ansvaret at være biskop i det Nordiske og Baltiske område, og siden foråret 2022 også i Ukraine – jeg har haft stor indflydelse og sammen med andre har jeg haft muligheden for at præge udviklingen, sætte en retning, prioritere, påvirke og lede... Så hvordan har jeg forvaltet mit ansvar?

Det er den kristne leders fornemste opgave rodfæstet og grundfæstet i Jesus Kristus at bevare overblikket og se fremad, at holde fokus på det vigtigste, og at holde retningen.

– Det er sådan, jeg opfatter det. Og jeg ved noget om, hvor vanskeligt det er, når der opstår kriser. Alvorlige tillidsbrud, præster som begår kriminalitet, alvorlige konflikter, terror-angreb, global pandemi, splittelse, løsrivelse og krig er nogle af de forstyrrelser og udfordringer, vi har oplevet i biskopsområdet gennem de seneste 16 år.

«En god leder er enig med mig og gør det, jeg synes, lederen skal gøre. En dårlig leder er ikke enig med mig og gør ikke det, jeg synes, lederen skal gøre.» – Så enkelt, subjektivt og overfladisk vurderes ledere både i kirken, i samfundet og i de sociale mediers pseudo-verden. Virkeligheden er imidlertid adskilligt mere kompliceret. I mange situationer bygger beslutninger på informationer, som er ukendte for flertallet. Til tider står valget ikke mellem en god og en dårlig beslutning men mellem to dårlige. Og ofte opdager man først i bagklogskabens ulideligt klare lys, at man skulle have gjort noget andet.

I Norge er jeg taknemmelig for at have haft muligheden for at arbejde sammen med dygtige

og dedikerede ledere som Svein Veland, Ingull Grefslie, Knut Refsdal, Øyvind Helliesen og Vidar Sten Bjerkseth i kabinettet og sammen med mange andre dygtige lægfolk, præster og diakoner i forskellige sammenhænge. Vi har delt ansvaret, og vi har taget beslutningerne sammen – når vi lykkedes var det en fælles glæde, og når vi mislykkedes, var jeg ansvarlig.

Når jeg har forberedt nye tilsynspræster på deres opgave var der en vittighedstegning, jeg anvendte igen og igen. Det er præsten, som har besøg af personalekomiteen og siger: «Jeg er ked af, I siger, at menigheden ikke er tilfreds med mit lederskab. Men lad mig minde jer om, at Herren ikke sendte mig her til for at gøre menigheden glad, men for at gøre menigheden sund og Ham glad.»

Erfaringen siger mig, at sundhed og tilfredshed ikke altid er sammenfaldende.

Vil vi overhovedet enhed?

De første 8 år af min tid som biskop var fokus på starten af nye trosfællesskaber, menighedsplantning, lederudvikling og samfundsengagement. Der var visioner og planer for fremtiden, og vi så Gud satte mennesker og menigheder i bevægelse.

Under Generalkonferencen i 2016 blev jeg en af biskoprådets

repræsentanter til et møde med ledere fra forskellige grupperinger i kirken. Det blev en brat opvågning.

Det viste sig, at vi skulle deltage i et møde om at undgå at splitte kirken. Nogle af lederne var parate til at lade det hele eksplodere, andre forsøgte af al magt at holde sammen og bevare enheden. Samtalen førte til en offentlig opfordring til biskopperne om at sætte et arbejde i gang som kunne munde ud i et forslag til en ekstraordinær generalkonference, det som blev til «A Way Forward».

Fra den dag blev ENHED et hovedtema i kirken og i min tjeneste. Jeg kom til at deltage i flere initiativer for at bevare kirkens enhed både i hele kirken og i centralkonferencen. Jeg deltog også i et initiativ for at gøre det muligt for menigheder, som ikke kan leve med kirkens teologiske bredde at forlade kirken.

Jeg placerede mig på midten i spørgsmålene knyttet til den menneskelige seksualitet og gjorde mig ikke til fortalere for det ene eller det andet synspunkt, men fremhævede i stedet kirkens enhed. Dermed var jeg ikke konservativ nok til de konservative og ikke progressiv nok til de progressive. At arbejde for kirkens enhed har til tider været som at ride på to vilde hest på vej i hver sin retning, og der er uden tvivl flere, som har

været skuffede over, at jeg ikke indtog deres position.

Jeg har i mange år lagt vægt på ordene i Jesu ypperstepræstelige bøn (Joh 17), hvor Jesus beder om, at vi må være ét ligesom Han og Faderen er ét. Jesus gør vores indbyrdes kærlighed (Joh 13) til det ypperste tegn på at vi er hans disciple, og han beder om, at vi må være ét, som Treenigheden er en enhed.

På trods af, at kirken nu garanterer samvittighedsfrihed for både menigheder og præster i forhold til vielse af personer af samme køn, har det vist sig, at nogle samlivsetiske bibelord, vejer tungere end Jesu bøn om énhed, og derfor kan legitimere splittelser og separationer.

Jeg må ærligt sige, at jeg er blevet skuffet over præster og ledere, som kun har set validiteten i sin egen position; men har nægtet at se ærligheden, oprigtigheden og kærligheden til Gud og mennesker, og respekten for Guds ord hos dem, som har en anden position. Og det gælder både progressive og konservative, selvom jeg helst ikke anvender disse unuancerede etiketter.

Vi har alle sammen et ansvar for at bevare åndens enhed med fredens bånd, og her har vi desværre mislykkedes. Samtidig er énheden til stadighed en opgave, som vi må øve os på, og måske kan vores

Vi har alle sammen et ansvar for at bevare åndens enhed med fredens bånd, og her har vi desværre mislykkedes.

dyrekøbte erfaringer blive til gavn i fremtiden.

Så hvor er vi i dag?

Jeg har gennem min tid som biskop sagt, at «jeg vil forholde mig til og tage fat på problemerne, men fokusere på det positive og konstruktive.» Jeg ved, at man kan blive konsumeret af problemerne i en grad så glæden og håbet forsvinder, men ved Guds nåde har jeg bevaret begge dele.

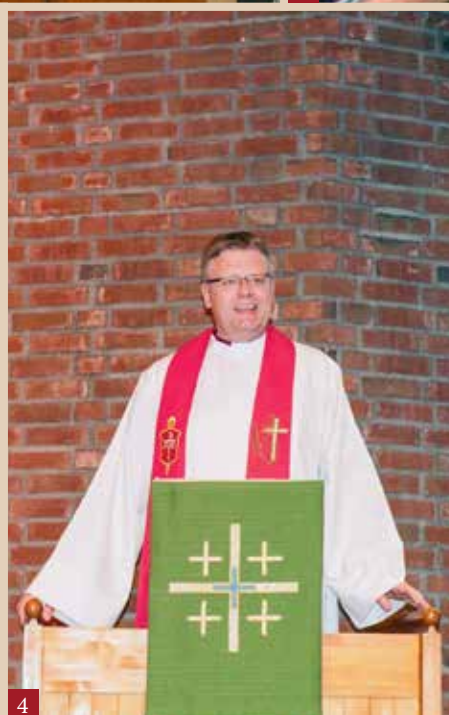
Vi er kommet igennem nogle meget vanskelige år og en langvarig uenighed har fundet et leje, hvor vi giver bevægelsesrum til hinanden. Vi kan helhjertet sige, at vi er en kirke med åbne hjerter, åbne sind og åbne døre. Vi har væsentlige erfaringer med os fra Corona tiden og fra starten af nye trosfællesskaber og nye måder at være kirke på. Vi arbejder med at udvikle nye missionale ledere, vi styrker kontinuerligt kirkens diakonale profil, vi har mange dygtige medarbejdere og ledere, og vi er del af et ressourcestærkt Europæisk og globalt Metodistisk

fællesskab. Vi er en kirke med hjerte, hoved og hænder – som er godt rustet til fremtidens mange udfordringer.

Det er min bøn, at min efterfølger sammen med vores mange dygtige præster, diakoner og ledere vil kunne lede kirken i en frugtbar udvikling med mindre intern spænding og konflikt og med et stærkt og tydeligt fokus på at være den kirke Jesus Kristus har kaldet os til at være, og gøre mennesker til Hans disciple for at forvandle verden. For der er nok at gøre i Norge, i Norden, i Europa og i verden....

Jeg er taknemmelig for alle dem, jeg gennem årene har mødt i mange lande i verden, børn, unge, voksne og gamle – deres historier og erfaringer og fællesskabet vi har delt, har inspireret og formet mig i mit liv med Gud.

Det har været min største glæde og privilegium at tjene Jesus sammen med jer som jeres biskop. Må vi, når vi går ind i Guds fremtiden, sammen erfare, at det bedste stadig er på vej... ❀

8

9

10

11

- 1 En nyvalgt biskop gratuleres av hans biskopskollegaer og Per-Endre Bjørnevik som representant for legfolket på sentralkonferansen i Danmark 2008.
- 2 Biskop Alsted fant raskt tonen med norske metodister på sin første årskonferanse i Norge i 2009.
- 3 Seminarrektor Roar G. Fotland med en humoristisk «kroning» av den nye biskopen på festkvelden på Oscarsborg på årskonferansen i 2009.
- 4 Christian Alsteds første tale i den norske årskonferansen som biskop. Det har vært en viktig rolle gjennom disse årene, programtaler ved alle store anledninger.
- 5 Ordinasjonen av biskop Alsted ved sentralkonferansen i Danmark 2008.
- 6 Biskop Alsted ønsket tidlig å få innspill fra alle generasjoner. Her er han og tilsynsprest Øyvind Helliesen i et møte i 2011 med unge metodister, invitert til å dele sine tanker om deres opplevelse og drømmer om Metodistkirken.
- 7 Biskop Alsted har reist mye og møtt metodister på arrangement og i menighetene. Her på Nord-Norgeskonferansen i 2009 med prest Idar Halvorsen og ungdomskoret Privilegium.
- 8 I 2016 var det nytt biskopsvalg og Alsted kunne stille for valg til en ny fire års periode. Støtten for gjenvalg var massiv, og han var eneste kandidat. Rett etter gjenvalget ble han omsluttet av representanter for alle årskonferansene i sentralkonferansen og omsluttet med forbønn. Et sterkt øyeblikk som berørte alle som deltok.
- 9 En biskop blir feiret. Her ved markeringen av 50 årdsdagen hans. Fra metodistungdom i Norge fikk han alpinski.
- 10 Biskop Alsted har vært en god og tydelig representant for Metodistkirken i alle sammenhenger. Her med metodister fra hele verden ved samejubileet i Trondheim i 2016.
- 11 Biskopen har vært en naturlig del ved store hendelser for Metodistkirken. Her fra grunnstensnedleggelsen for den nye kirken i Arendal i 2015. Foto: Privat Arendal

MBU-STYRELEDER XIMENA

VIL JEVNE VEIEN FOR DE YNGRE

Det kunne lett ha blitt annerledes. Ximena kom til verden en vinterdag i 1992 i Mellom-Amerikas største by. Hun var tvilling og vokste opp 1500 meter over havet. Spansk ble hennes morsmål.

TEKST OG FOTO: Marta Lillian Moan

Tvillingbroren døde som ettåring. To år gammel ble hun adoptert til Danmark og den nord-vestlige byen Holstebro. Reisen fra Mellom-Amerika til Danmark var en flytur på 19 timer.

Den lille frøkna vokste opp i familien Urup Engbjerg med en eldre bror, også han født i Guatemala. Tre eldre søsken hadde flyttet hjemmefra. Foreldrene, Hanne og Niels, var metodister.

- Jeg vet ikke noe om familien min i Guatemala, unntatt at mamma var en fattig kone som ikke hadde råd til å beholde meg, forklarer Ximena. Hun har vært én gang i Guatemala som voksen. Ximena har bodd i Norge siden i 2017.

Christian og jungeltelegrafan

Ximenas mamma sitter i hovedstyret for Metodistkirken i Danmark sammen med biskop Christian Alsted. Han lot jungeltelegrafan gå i forkant av Ximenas ankomst til Norge. Allerede den første søndagen i Tigerstaden visste Oslos metodister om henne.

- Ungdommene i det som ble Metodistkirken i Oslo, har vært flinke til å invitere henne inn i fellesskapet. Særlig Marianne Munz, prest i menigheten, har vært inkluderende, forteller dansken takknemlig.

Ximena kom tidlig med i søndagsskolearbeid og er fremdeles en av de frivillige. Hun har dessuten vært styremedlem i MBU

i to år før hun i høst ble valgt som styreleder. Det betyr at hun også sitter i hovedstyret der hun representerer 800 barn og ungdommer.

Norge kaller

- *Hvorfor Norge?*

- Jeg trengte praksis fra barnehage før videre studier som førskolepedagog. Betingelsene i Norge var bedre enn i Danmark, forklarer hun.

Etter at Ximena krysset Skagerak, jobbet hun i ulike barnehager i Oslo før hun valgte å ta utdannelsen sin i landet vårt.

Til daglig jobber hun som pedagogisk leder i en barnehage på vestkanten, ungene er opptil tre år.

Litt trangt i dette styrhuset, men her, som i MBU har hun en stødig hånd på rattet.

Sammen med foreldrene, broren William og hans kjæreste Cristina. Foto: privat

Hun har plussset på utdannelsen sin med en årsenhet i Læringsmiljø og pedagogisk ledelse. I høst startet hun på en masterutdanning i Barnehagekunnskap ved OsloMet, storbyuniversitetet i hovedstaden. Hun skal være ferdig våren 2026.

Begeistring i Danmark

MBU-konsulent Ellen Irene Klepaker snakker seg varm når hun får spørsmål om den nye styrelederen.

- Hun har mye metodisterfaring, fra begge landene, samtidig som hun er en ung voksen og kommer inn med et nytt blikk.

Ellen Irene forteller at valget av Ximena var veldig populært i Danmark.

- Det er tydelig at hun har satt spor etter seg i hjemlandet!
- Hva kan du ellers si om henne?
- Hun er en inspirerende og kreativ leder.

Alliert med Ellen Irene

Ximena var litt usikker på om hun skulle si ja til å bli MBU-leder, men fikk solid støtte fra foreldrene og MBU-konsulenten.

- Jeg har Ellen i ryggen, sier Ximena. Det er viktig å ha hennes støtte.

- Du klarer det, du har overblikk, forsikret Ellen.

- Som ny MBU-leder, hva er viktigst?

- Medlemstallet i menighetene er nedadgående, og vi er få ung-

dommer. Vi vil jobbe utadrettet, nå ungdommen på sosiale medier som Snapchat, Instagram og Facebook. Vi vil være mer synlige i menighetene, ikke bare på MBU-dagen, den ene dagen i året. Jeg vil jobbe for flere leirer og flere arenaer der barn og unge kan blomstre.

Hat trick

Som jentunge viste Ximena en uredd holdning, hun elsket fotball og begynte på et rent guttelag, fem år gammel. Etter hvert fikk Holstebro jentelag hvor hun slet ut en del fotballsko. Ximena har spilt spiss, unntaksvis midtbanespiller.

- Jeg var jo liten, en som lett smetter unna de store forsvarsspillerne.

Målene kom, gjerne i form av hat trick, altså tre scoringer på rad i samme kamp. Hun er best med høyrefoten, spesialiteten er markkrypere som legger seg inntil stanga. Barcelona FC er hennes favorittlag.

Ximena - den som lytter

Ximenas biologiske mor ga henne navnet Ximena, som betyr «den som lytter». Nettopp det er et kjennetegn ved henne.

- Jeg er ingen firkantet leder. Jeg er heller den som slipper til andre først, ikke den som roper høyest.

*Jeg er ingen
firkantet leder.
Jeg er heller den
som slipper til
andre først, ikke
den som roper
høyest.*

Hun er opptatt av å være inkluderende, det er viktig at alle har det bra!

- Ungdommer kan være usikre, det er viktig at de stiller sine spørsmål, sier hun lavmælt.

Trio i Operaen

Ximena har spilt piano siden hun var fem år, hun synger også. Siden ankomsten for sju år siden har hun vært med i metodistkoret Signatur.

Når foreldrene kommer på besøk, går trioen i Operaen eller på teater eller musikaler. Ximenas favoritter er musikalene Chess og Les Misérables.

MBUs nye styreleder bærer med seg mye verdifullt gods som beriker Metodistkirken i Norge.

Gøy å være sammen med

- Hvorfor er barn så viktige for deg?

- De er gøy å være sammen med! De har et annet syn på verden, har andre perspektiver.

Ximena med førskolelærernes lykketroll.

Det er en glede å være sammen med dem, de er så til stede.

Barna hun har ansvaret for, er spedbarn og småroller. Hun kommer tett på utviklingen deres, opplever at de får lyder, lager ord og setninger og at språket blir til. Alt mens foreldrene slåss med tidsklemma.

- Plukker barna opp danske ord fra deg?

- Det har enda ikke skjedd! ❖

MBU-styret 2024-2026

Styreleder Ximena Urup Engbjerg, nestleder Hanna Hjerpseth. Styremedlemmer: Konrad Westad, Elias Tenkanen Næss, Clemence Simakala, Martine Hægeland, Jenny Ng Forster. Leder for MetodistSpeiderne, Ole Martin Andreassen, tilsynsprest Inguill Grefslie. Styresekretær er Ellen Irene Klepaker.

MIN KIRKE

ET FELLESSKAP SOM STYRKER

Jeg har alltid vært en del av en kirke. Gjennom mine barne- og ungdomsår flyttet vi ofte, og mine foreldre sørget alltid for at vi ble en del av den lokale menigheten. Det ble vårt fellesskap. Da jeg giftet meg med Knut, ble det naturlig for oss å finne vårt kirkehjem. Knut hadde hele sitt liv gått i Sentralkirken i Bergen, og vi valgte å prøve der først. Siden har vi vært der.

TEKST: Karen Kristine Rasmussen, menighetsrådsleder, Sentralkirken i Bergen, nestleder i Metodistkirkens hovedstyre.

Foto: Privat

Når jeg tenker på menigheten og kirken, er det fellesskapet som kommer sterkest fram. Fellesskapet med mennesker og med Gud. Dette fellesskapet er noe helt unikt, som jeg ikke finner andre steder. Ikke på jobben, ikke i ulike aktiviteter og heller ikke på kino eller konserter. Den nærmeste sammenligningen er kanskje vår egen familie.

Jeg har lenge undret meg over hva det er vi som kristne har og som andre «verdslige» steder mangler. Jeg tror hovednøkkelen er nettopp dette – fellesskapet.

Vårt fellesskap kan for noen være enda bedre enn familien, som en utvidet familie. Men dette krever innsats både fra fellesskapet og fra hver enkelt av oss.

Dette ble spesielt tydelig for meg for snart fire år siden. Knut fikk påvist kreft med spredning som ikke kunne helbredes. Vi kunne ha valgt å trekke oss tilbake for å få mest mulig tid sammen og for å skåne andre. Da Knut døde fire måneder senere, kunne jeg ha valgt å sørge alene og komme tilbake til fellesskapet når sorgen hadde lagt seg litt.

Heldigvis valgte vi annerledes. Å dele sorgen over sykdommen og tapet av en ektefelle ga oss styrke i det vi stod i. Det ble det viktigste i disse prosessene.

Men alt dette kommer ikke av seg selv. Hvis vi skal være et godt fellesskap, må vi våge å vise alle sider av oss selv. Ingen ønsker

å se et glansbilde av oss. Slipp masken og del sorg, fortvilelse, gleder, hverdager og utfordringer med hverandre. Ta med Gud inn i dette gjennom bønn og små fellesskap. Da får vi styrke til å stå i det vi står i. Da vil menigheten og kirken bety noe mer enn alle andre relasjoner vi har.

Vi skal være Jesu disipler og gjøre det han gjorde. Vi leser mange steder at han så de som hadde det vanskelig og løftet disse opp. La oss huske å gjøre det, men også huske å vise vår egen sårbarhet. Da tror jeg vi blir et fellesskap som andre vil ønske å komme inn i. ❖

Centralkirken i Bergen ligger sentralt til i bybildet. Foto: Karl Anders Ellingsen

TEOLOGIS TILBLIVELSE

TEKST: John Kaufman,
Førsteamanuensis i Teologihistorie og tidlig kristendom, MF

For de fleste kirker i dag er troen på treenigheten selvsagt. Gud er Fader, Sønn og Hellig Ånd. Gud er én, men likevel tre. Og det samme kan vi si om troen på at Jesus er Gud og frelser. For å bli medlem i Kirkenes verdensråd må en kirke i praksis ha treenighetslæren og læren om Jesu guddommelighet som basis:

The World Council of Churches is a fellowship of churches which confess the Lord Jesus Christ as God and Saviour according to the scriptures and therefore seek to fulfil together their common calling to the glory of the one God, Father, Son and Holy Spirit.¹

Det er likevel et åpent spørsmål, om de fleste av verdens kristne

tror på disse læresetningene. Hva individer tror og hva kirker tror er ikke nødvendigvis det samme. Den potensielle avstanden mellom individuell tro og felles tror er et viktig forskningsfelt som vi skal la ligge i denne omgang, men forholdet mellom individers tro og kirkers tro er likevel viktig. For det kirker tror og det individer tror henger tett sammen.

Individers tro, i hvert fall hvis den skal defineres som «kristen», blir til i dialog med kirkens tro. «Jeg tror» henger tett sammen med «vi tror». Men pilen peker også i motsatt retning: kirkers tror blir til ut fra det individer tror. Kirker består jo av individer, av biskoper og prester og diakoner og lekfolk som har hver sin tro, og det er slike individer som i fellesskap har bestemt hva en gitt kirkes felles tro skal være. Kirkers felles tro har nemlig blitt fastlagt ved

avstemning på store kirkemøter, hvor ulike individer argumenterte for ulike standpunkt, og hvor noen til slutt vant avstemningene og andre tapte.

Når Kirkenes verdensråd omtaler læresetningene om treenigheten og Jesu guddommelighet som en basis, er det lett å glemme at denne basisen i seg selv ble til i strid og uenighet. Basisen som Kirkenes verdensråd tar for gitt, læresetningene som er selvsagte for de fleste kirker i dag, var store stridsspørsmål blant kristne i antikken. Hvem er Gud? Hvem er Jesus? Dagens kirker har klare svar på disse spørsmålene, men i de første kristne århundrene var det nettopp disse spørsmålene som skapte de heftigste kranglene og de største kirkesplittelsene. Det var på ingen måte selvsagt hva kirken skulle tro, fordi kirken besto av individer som til tider hadde

diametralt motsatte forståelser av hva den kristne troen gikk ut på.

I mitt arbeid med teologiens historie er det en helt grunnleggende tanke at alle kristne læresetninger og praksiser har en historie. Også de helt sentrale læresetningene om hvem Gud og Jesus er. Det at de har en historie innebærer at kristen tro og praksis har blitt til underveis, og det innebærer at kristne læresetninger og praksiser alltid har vært diskutert. Disse diskusjonene har sin bakgrunn i uenighet om hvordan Bibelen skal tolkes, men også i maktkamper, politiske forhold, kulturforskjeller og personstrid. Det betyr at teologi alltid har vært innvevd i makt og politikk og kultur og individers ulike personligheter. Kristen tro er bygget på Bibelen, men Bibelen inneholder svært mange ulike tekster som tolkes og vektlegges på ulike måter av ulike individer og grupper i stadig nye kontekster, av alle disse ulike grunner.

I mitt arbeid med teologiens historie er det også en helt grunnleggende tanke at det var oppriktige troende mennesker på alle sider i slike prosesser. Deltakerne på alle sider ønsket å forstå hva det betydde å følge Jesus i sin samtid. Deltakerne på alle sider trodde at de var ledet av Den hellige ånd. Dette gjaldt blant de kristne

Vi som er kristne i dag tar del i de samme lange prosessene som fortsatt definerer hva kristen tro og praksis skal være.

i antikken, og det gjelder blant deltakerne i dagens teologiske og etiske debatter. Når jeg studerer disse prosessene i antikken, må jeg ta på alvor at mennesker på alle sider i debattene definerte seg som oppriktig troende kristne. Og jeg må ta på alvor at andre teologiske valg kunne ha blitt tatt ved hvert veikryss. Hadde andre valg blitt tatt i antikken, hadde vi som er kristne i dag trodd og praktisert andre ting. Men det betyr også at fremtidens kristne kommer til å tro og praktisere bestemte ting basert på valg som kirkene tar i vår egen tid. Vi som er kristne i dag tar del i de samme lange prosessene som fortsatt definerer hva kristen tro og praksis skal være.

Teologiens startpunkter

Hvem sier dere at jeg er? I alle de tre synoptiske evangeliene stiller Jesus dette spørsmålet til sine disipler (Markus 8,27, Lukas 9,18-21 og Matteus 16,13-16). Alle tre steder svarer disiplene at «folk sier» at han er Døperen Johannes eller en av profetene, men Peter svarer at han er «Messias» (i Markus), «Guds Messias» (i Lukas) og

«Messias, den levende Guds sønn» (i Matteus). Og Jesus anerkjenner Peters bekjennelse. Jesus bekrefter at han er noe mer enn en profet. Han er Messias, han er Guds sønn. Men hva innebærer dette?

Jesus sitt spørsmål, «hvem sier dere at jeg er?», er for meg det første startpunktet for den kristne teologien. Jesus stilte spørsmålet mens han fortsatt vandret med sine venner og helbredet folk. Noen få år senere ble han henrettet på et romersk kors, uten at vennene var kommet noe særlig nærmere et godt svar på hvem han var.

Men henrettelsen var ikke slutten. Tre dager etter at han ble gravlagt, begynte vennene hans å fortelle at han hadde oppstått fra graven. Dette er for meg det andre startpunktet for den kristne teologien. Hva innebar det for deres syn på Jesus, at han døde og likevel levde? Bare Gud kunne overvinne døden på den måten. Men hvorfor reiste Gud Jesus opp fra graven? Betydde oppstandelsen kanskje at Jesus var Gud selv? I så fall, hvordan kunne en slik tanke forenes med den jødiske troen på én Gud?

Dette fører direkte over til det som for meg er det tredje startpunktet for den kristne teologien. Etter Jesu oppstandelse fortelles det at han tilbrakte førti dager med sine venner (Apgj. 1,3), så forsvant han opp til himmelen. Rett før han forsvant, skal han ha gitt sine venner et oppdrag: «Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende» (Matt. 28,18-20).

Her omtaler Jesus tre figurer, uten å forklare nærmere hvem de er: Fader, Sønn og Hellig Ånd. Vi leser om disse tre, både enkeltvis og sammen, en rekke ganger i Det nye testamentet, men ordet «treenighet» (trias på gresk, trinitas på latin, trinity på engelsk)

Martyren Justin

forekommer ikke, og det gis heller ikke noen teoretisk forklaring på hvem de er og hva forholdet mellom dem er. Er alle tre guddommelige? Er de på samme nivå? Eller er det en rangordning mellom dem? I så fall, hva er rangordningen?

Det var i dette landskapet at de første jesustroende, de som ble kalt kristne, måtte finne ut hva de egentlig trodde på. Hvem var Jesus? Og hvem var Gud? De første jesustroende var jøder som trodde på én Gud, Faderen, men de måtte også få plass i sitt forestillingsunivers til både «Guds sønn» som overvant døden, og «Den hellige ånd». Og da er det ikke så rart at ulike individer og grupper utviklet ulike teologiske tanker i ulike retninger.

De første jesustroende levde ikke bare i et jødisk forestillingsunivers. De levde samtidig i Romerriket, blant greske og romerske forestillinger om gudene. På gresk ble ordene for «de udødelige» og «gudene» brukt som synonymer. Betydde oppstandelsen at Jesus var udødelig, og at han dermed var en gud? Første gang vi hører om de kristne fra en ikke-kristen penn, er når den romerske guvernøren Plinius skriver i et brev til keiser Trajan år 112 e.Kr. at de som kalles kristne «synger hymner til Kristus som til en gud» (Plinius, Brev, Bok 10,

Brev 96). Han kaller dem tilhengere av en «vemmelig overtro», og plasserer dem i samme kategori som andre underlige grupper som tilba fremmede guder. For romerne var det i grunnen ikke noe i veien med slik overtro – det fantes jo mange guder og folk fikk gjerne holde på med sitt, selv om de var rare. Men det helt spesielle med disse kristne var at de tilba en mann som var blitt henrettet av romerne mindre enn hundre år tidligere. Det at de kristne tilba et menneske som en gud, det var merkelig. Hvordan kunne et menneske, særlig en som hadde blitt henrettet på den mest nedverdiggende måte, være en gud?

De kristne måtte derfor finne ut hva de tenkte om både Gud og Jesus i en jødisk og en gresk/romersk kontekst. I begge kontekster var det en rekke utfordringer som krevde refleksjon og diskusjon.

Tre hovedspørsmål

Ut fra disse tre startpunktene var det tre hovedspørsmål som utkrystalliserte seg blant de jesustroende i de første fem århundrene etter Kristus. Selvsagt var det mange flere spørsmål som ble diskutert og avgjort i disse århundrene, men svært mye av den teologiske diskusjonen kan kokes ned til følgende tre spørsmål:

1. Hvordan forholder jesustroen seg til den jødiske tradisjonen og jødernes Gud?
2. Er Sønnen (og Ånden) virkelig Gud slik Faderen er Gud?
3. Hvis Sønnen virkelig er Gud, hvordan kan han være et menneske som oss?

Ufattelig mange teologiske tekster ble skrevet i antikken for å diskutere disse spørsmålene, og en lang rekke kirkemøter ble avholdt for å avgjøre svarene. Noen av disse kirkemøtene har blitt stående som «økumeniske», det vil si normative og autoritative, og derfor er svarene på disse spørsmålene selvsagte for de aller fleste kirker i verden i dag. Men svarene var ikke selvsagte på forhånd. De som kalte seg kristne i de første århundrene diskuterte seg frem til svarene, og det var ikke gitt på forhånd hva svarene ville bli eller hvem som hadde «rett». I noen tilfeller varte diskusjonene i mange århundrer.

Spørsmål 1 ble i praksis avgjort allerede i løpet av 100-200-tallet, uten store kirkemøter. Tekstene til biskop Ireneus av Lyons spilte en avgjørende rolle her, i kampen mot både Markion, ulike «gnostikere» og ulike «jødekristne». Ireneus fastholdt at de kristne tror på jødernes gode skapergud og skal bruke jødernes hellige skrifter, men

at de likevel ikke må bli jøder for å følge Jesus. Dette standpunktet ble hovedlinjen i omtrent alle kristne kirker, i motsetning til alternativene som Markion og ulike «gnostiske» og «jødekristne» grupper fastholdt.

Spørsmål 2 og 3 henger tett sammen og ble diskutert igjen og igjen i mange hundre år, fra Justin Martyr og Ireneus på 100-tallet og helt opp til Johannes av Damaskus på 700-tallet. Spørsmålene ble diskutert både i lange teologiske tekster og på store kirkemøter.

I utvidet forstand kan man si at antikkens sju økumeniske kirkemøter handler om disse to spørsmålene. Og nå kan vi endelig vende blikket til kirkemøtet i Nikea, det første av disse sju kirkemøter, som fant sted 325 e.Kr. Kirkemøtet i Nikea tok opp en rekke ulike praktiske spørsmål, men det store teologiske temaet handlet primært om spørsmål 2 ovenfor: Er Sønnen virkelig Gud slik Faderen er Gud?

Arius og Kirkemøtet i Nikea

I en av Romerrikets største byer, Alexandria i Egypt, ble det i 313 e.Kr. innsatt både en ny lokalprest et sted byen, Arius, og en ny biskop, Alexander. Seks år senere ble det full strid mellom dem, på grunn av en teologisk uenighet. I 319 anklaget Arius sin biskop for heresi, og biskopen anklaget Arius i retur. Arius mente at biskopen

identifiserte Faderen og Sønnen for sterkt med hverandre, mens Arius selv mente at det var viktig å holde de atskilt, for å bevare monoteismen. For Arius var det en helt avgjørende tanke at Gud er skaper av alt, og Gud i den setningen betyr Gud Fader. Men hvis Faderen har skapt alt, betyr det at han også har skapt sønnen. Og en sønn som er en skapning kan ikke være Gud slik Faderen er Gud. Fordi sønnen er en skapning, er han ikke Gud.

Arius var overbevist om at han her gjenga det som var kirkens felles tro, utledet fra Bibelen og utviklet av teologene på 100- og 200-tallet. Det var biskopen som var på ville veier. Men biskopen mente selvsagt det motsatte: det var han som representerte kirkens klassiske tro. Hvem hadde rett? Og hvordan skulle de finne ut av det?

På en måte kan man si at ingen av de hadde rett. Begge representerte delvis nye tanker, fordi begge forholdt seg til en ny teologisk og filosofisk omverden. I overgangen fra 200- til 300-tallet hadde læren om at Gud har skapt alt av intet, ex nihilo, vokst frem som en viktig tanke som omtrent alle teologer var enige om. Ideen var ikke ny, den fantes til en viss grad allerede i skapelsesberetningen i Første mosebok, men det nye ca. år 300 e.Kr. var at denne ideen ble en

forutsetning for omtrent all teologisk tenkning.

Hvis Gud virkelig har skapt alt av intet, må alt som finnes tilhøre én av to kategorier: Skaper eller skapt. Det betyr at også Sønnen må plasseres i én av de to kategoriene, og det er her Arius og Alexander skiller lag. Arius sier at Sønnen er en skapning (det var en gang sønnen ikke fantes), mens Alexander sier at Sønnen er Gud slik Faderen er Gud, og dermed er Sønnen evig. I et brev til biskopen i Konstantinopel beskriver Alexander den arianske «vranglæren» slik:

«For», sier de, «Gud har skapt alt av intet», og i dette skaperverket inkluderes alle ting, både rasjonelle og irrasjonelle, til og med Guds sønn».

Arius ble irettesatt av sin biskop og fordømt på et lokalt kirkemøte, men han fortsatte likevel å samle støtte for sine teologiske tolkninger, og det sies at striden fortsatte å vokse slik at den til slutt kirkens enhet i Egypt.

Keiser Konstantin

Da keiser Konstantin ble enehersker i Romerriket i 324, var kirkestriden i Egypt utbredt. Konstantin hadde begynt å nærme seg den kristne

troen allerede i 312, men han var fortsatt romer og han beholdt en viktig tanke om forholdet mellom gudene og Romerriket fra den romerske tradisjonen. Denne tanken gikk omtrent slik: Når gudene ble dyrket på rett måte, ga de sin støtte til riket. Ble gudene dyrket feil, trakk de sin støtte og da gikk det dårlig med riket. Det var dette som hadde vært en hovedbegrunnelse for forfølgelsen av de kristne i tidligere generasjoner. De kristne bidro til at færre romere dyrket de gamle gudene; derfor trakk gudene sin støtte og det gikk dårlig med riket. Under Konstantin ble den samme tankegang anvendt med utgangspunkt i den kristne Gud. Konstantin satset på støtte fra den kristne Gud, men da måtte Gud dyrkes på rett måte. Splittelsen blant de kristne i Egypt kunne føre til at Gud trakk sin støtte. Derfor måtte striden avsluttes.

Konstantins tro og hans rolle i striden rundt Arius er fortsatt omstridt. Det er mye vi ikke vet, mye som er uklart. Men avsnittet ovenfor er i hvert fall en mulig tolkning. Det gir en forklaring på det Konstantin faktisk gjør, nemlig å blande seg inn i en internkirkelig teologisk strid. Det var nytt og helt uhørt av en keiser å gjøre noe slikt. I starten karakteriserte Konstantin selve striden som spissfindigheter,

Keiser Konstantin

som trivielle og uviktige spekulasjoner, men han forsto (kanskje) hva den handlet om etterhvert. Det viktigste for ham var nok å få avsluttet selve striden, gjerne i kompromiss med Arius. Derfor sendte han sin hoffbiskop Ossius som megler i 324, men meglingen mislyktes, sannsynligvis fordi megleren endte opp med å velge biskopens side istedenfor å holde seg upartisk.

På 100- og 200-tallet hadde det blitt avholdt en lang rekke lokale kirkemøter rundt omkring i Romerriket, hvor både teologiske, etiske og praktiske spørsmål hadde blitt drøftet. Protokollene eller beskrivelsene av noen av disse møtene har blitt bevart. I 325 tok Konstantin det neste steget og innkalte til et stort møte for å få en slutt på striden mellom Arius og Alexander. Biskoper fra store deler av riket deltok, men vi vet ikke nøyaktig hvor mange. Ulike kilder

angir ulike tall (250, 270, 300 deltakere), men fortellingen ble til slutt at det var 318 biskoper tilstede på Kirkemøtet i Nikea. Plasseringen i Nikea handlet om at Konstantin hadde en keiserresidens i byen Nikomedia, som lå ikke langt unna, og keiseren ville selv være tilstede og holde en hånd over møtet (byen Konstantinopel ble ikke grunnlagt før i 330, og var derfor ikke aktuell). Det paradoksale med Konstantins deltakelse var jo at enkelte av biskopene sannsynligvis hadde opplevd forfølgelsen som var blitt avsluttet bare 12 år tidligere, og nå satt de i et kirkemøte og diskuterte teologi sammen med keiseren!

To øyenvitneberetninger om det som skjedde på møtet har blitt bevart, fra Eusebius av Caesarea, i et brev fra 325, og fra Athanasius av Alexandria, i en tekst fra 350.² Her går det frem at biskopene som var tilstede ikke ønsket noen kompromiss med Arius og hans støttespillere. De ønsket ikke fred, men gikk heller inn for å få Arius fordømt og bortvist. For å gjøre dette, lagde de en trosbekjennelse som Arius ikke kunne gå med på. Det vil si, de tok utgangspunkt i en eksisterende trosbekjennelse og reviderte den flere ganger, til Arius og hans tilhengere til slutt ikke kunne akseptere den. Arius hadde sagt at Sønnen var en skapning

som var av et helt annet vesen enn Gud Fader som var Skaperen. Derfor sa kirkemøtet i sin bekjennelse at Sønnen er «av Faderens vesen (ousios)» og litt senere, at han er «av samme vesen som (homoousios) Faderen. Og til slutt føyde de til en eksplisitt fordømmelse av enkelte arianske uttrykk. Hele tekste lød slik (kursiv angir delene som eksplisitt motsier Arius):

Athanasius

Vi tror på én Gud, Fader, Allhersker, Skaper av alt synlig og usynlig

Og på én Herre, Jesus Kristus, Guds Sønn
født som enbåren av Faderen, *det vil si: av Faderens vesen (ousios),
Gud av Gud, lys av lys, sann Gud av sann Gud, født, ikke skapt,
av samme vesen som (homoousios) Faderen.*

ved ham er alt blitt til, både det i himmelen og det på jorden,
han som for vår, menneskenes, og vår frelses skyld, kom ned og ble
inkarnert,
ble menneske, led, og oppstod på den tredje dag,
før opp til himmelen, kommer for å dømme levende og døde.

Og på Den Hellige Ånd

...

*Men de som sier: «Det var engang han ikke var til», og «Før han ble til,
var han ikke til» og at «han ble til av intet» eller som hevder at Guds
Sønn er av en annen substans (hypostasis) eller annet vesen (ousia)
eller kan forandres og endres – disse fordømmer den katolske og
apostoliske kirke³*

1 Fra pkt. 1 Basis, i Constitution and Rules of the World Council of Churches, revidert utg. 2022

2 Begge tekstene er oversatt til norsk i Oskar Skarsaune (1997), *Troens ord: De tre oldkirkelige bekjennelsene*, Luther forlag, s. 146-148.

3 Sitert fra Skarsaune, *Troens ord*, s. 150.

Nikea og Den nikenske trosbekjennelsen

Bekjennelsesteksten fra Nikea er sannsynligvis gjenkjennelig for mange av leserne, men det er ikke denne som brukes i dag i kirker verden over. Kirkemøtet i Nikea skulle få en slutt på striden om læren til Arius, men striden fortsatte likevel i mer enn 50 år til. Arius ble tatt inn i varmen igjen av keiser Konstantin før begge døde (Arius i 336, Konstantin i 337), og sønnene til Konstantin, som da

delte makten seg imellom, støttet ulike varianter av Arius sin teologi de neste 50 årene. Frem til 380 e.Kr. ble utallige tekster skrevet om treenighetslæren, av teologer som Athanasius, Basilius den Store, Gregor av Nazianz og Gregor av Nyssa. I denne lange teologiske samtalen ble også spørsmålet om hvem Den hellige ånd er tematisert.

Til tross for de mange tekstene fra ovennevnte teologer, så det lenge ut til at en variant av Arius sin lære skulle vinne. Men i 379 kom keiser

Theodosius på tronen og han sto på den nikenske linjen. I 381 innkalte han til et nytt stort kirkemøte, denne gangen i Konstantinopel, og her ble den arianske læren endelig avvist. I Konstantinopel ble bekjennelsen fra Nikea også revidert: noen av de eksplisitte anti-arianske uttrykkene har blitt nedtonet, og siste ledd om Den hellige ånd og kirken har blitt utvidet. Det er denne versjonen fra 381 som har blitt stående som Nicenum, Den nikenske trosbekjennelse.

Vi tror på én Gud, den allmektige Far, som har skapt himmel og jord, alt synlig og usynlig

Vi tror på én Herre, Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn,
født av Faderen før alle tider,

Gud av Gud, lys av lys, sann Gud av sann Gud, født, ikke skapt,
av samme vesen som Faderen.

Ved han er alt blitt skapt.

For oss mennesker og til vår frelse steg han ned fra himmelen,
og ved Den hellige ånd og av jomfru Maria ble han menneske av kjøtt og blod.

Han ble korsfestet for oss under Pontius Pilatus, led og ble begravet,
oppstod den tredje dag etter Skriftene og fór opp til himmelen,
sitter ved Faderens høyre hånd, skal komme igjen i herlighet for å dømme levende og døde,
og hans rike skal være uten ende.

Vi tror på Den hellige ånd, som er Herre og gjør levende,
som utgår fra Faderen [og Sønnen]⁴,

tilbes og æres sammen med Faderen og Sønnen,
og som har talt gjennom profetene.

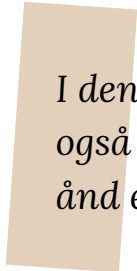
Vi tror på én hellig, allmenn og apostolisk kirke.

Vi bekjenner én dåp til syndenes forlatelse
og venter de dødes oppstandelse og et liv i den kommende verden.⁵

Basisen som Kirkenes verdensråd legger til grunn for medlemskap, læren om Fader, Sønn og Den hellige ånd, er altså et resultat av mange århundrer med teologisk diskusjon og strid. Det begynner allerede med Jesu eget spørsmål, «Hvem sier dere at jeg er?», et viktig punkt på veien er kirkemøtet i Nikea i 325, og det avsluttes først på kirkemøtet i Konstantinopel i 381. Men denne avslutningen er selvsagt også en ny begynnelse. For når kirkemøtene i Nikea og Konstantinopel bekrefter at Sønnen virkelig er Gud, av samme vesen som Faderen, kommer spørsmålet om Jesu menneskelighet tilbake med full styrke. Hvordan kan Sønnen, han som virkelig er Gud, også være et menneske som oss? Det er det viktigste teologiske spørsmålet de neste fire til fem hundre årene. Met det er et tema for en annen artikkel. ❖

Nicaea

I denne lange teologiske samtalen ble også spørsmålet om hvem Den hellige ånd er tematisert.

4 Ordene «og Sønnen» her, filioque på latin, kom inn i trosbekjennelsen senere og er en av årsakene til splittelsen mellom den katolske og den ortodokse kirke. Men det er en annen historie.
5 Sitert fra <https://www.kirken.no/trosbekjennelsen> (lenke til pdf med De tre oldkirkelige bekjennelsene finnes på denne siden). Klammer rundt «og Sønnen», samt kursivmarkeringene, er satt in av artikkelforfatteren.

JAKTEN PÅ EN METODISTISK IDENTITET

I en serie på fire artikler vil Hilde Marie Movafagh presentere fire temaer som identifiserer oss som metodister – noe fra vår historie, noe som kjennetegner vår teologi eller vår måte å være kirke på.

DEL 1

TEKST: Hilde Marie Øgreid Movafagh FOTO: Privat

For en del år siden hadde vi et økumenisk formiddagstreff i Sagene kirke. Biskopen i Oslo var på besøk. Vi var en gruppe eldre fra Metodistkirken og fra Den norske kirke sammen med noen fra staben i Sagene kirke og meg som da var prest på Bjølsen. Den gangen var det 6-7 år siden avtalen Nådens fellesskap ble undertegnet, og «mine» eldre hadde avtalen friskt i minne. To av dem utfordret biskopen til debatt. De var vant til en diskusjon disse to, de var nok vant til å vinne diskusjoner også, og biskopen sa etterpå at disse var mye tøffere enn delegasjonen han hadde møtt under arbeidet med avtalen. Luthersk dåpssyn provoserte dem, særlig behovet for nøddåp, og at man i dåpsliturgien forsaker djevelen, som om det skulle være nødvendig, og de hevdet med all mulig stolthet at ethvert barn er Guds barn lenge

før dåpen og at dåpen bare bekreftet det som var. Både damene og biskopen er døde for flere år siden.

Dåpsdebatten har til ulike tider vært intens, og disse damene representerer nok et sjikt og en generasjon i metodismen der man var trent til å parere teologisk uenighet, og der det å fremheve metodismens briljans var viktig. Nådens fellesskap innebar en gjensidig forståelse, og at man turte å lytte til hverandre og nærme seg hverandre litt og bidro til å roe debatten litt ned. Når vi i dag diskuterer er det fortsatt rimelig store forskjeller ute og går, men vi lytter respektfullt, og anerkjenner at også dåpssyn er i endring. Både lutheranere og metodister snakker mer moderat nå, og kan se det fine i hverandres dåpssyn. Samtidig har både lutheranere og metodister en bredde i sitt dåpssyn, og det er

det ikke sikkert vi tenker så mye over.

Jeg er dypt fascinert av et luthersk dåpssyn – alt mulig har de fått plass til i dåpssynet sitt, så mye at de virkelig bør feire stort hver gang et barn eller en voksen døpes. Tankegangen er spennende. Samtidig står jeg helt og fullt inne for et metodistisk dåpssyn og hører nok til og med til på den siden av skalaen som legger seg lengst bort fra det lutherske. Men hva vi står for selv og hva vi fascineres av og respekterer hos de andre trenger ikke være noen motsetning.

En metodistisk dåp

Det er ganske lett å gjenkjenne en metodistisk dåp. For det første står døpefonten på innsiden av alterringen, det er presten eller diakonen som holder dåpsbarnet, og det er menigheten som svarer på fadder-

Pastor Frøydis Grinna gjennomfører en metodistisk dåp.

Nattverdbordet er dekket. Foto Karl Anders Ellingsen.

spørsmålet. Alt dette har teologisk betydning.

Når døpefonten er plassert på innsiden av alterringen er det et tegn på forutgående nåde, på at barnet allerede er Guds barn og har vært det siden det ble til. Gud har fra før barnet ble født omfavnet det, gitt det sin nåde, tatt bort arvesyndens skyld, og gjort det i stand til å ta imot nåden, til å leve livet sitt i respons på Guds nåde. Og dåpen er en slik respons som foreldrene gir på vegne av barnet. De ønsker at barnet skal få bli døpt, at Guds nåde til barnet skal bli bekreftet og at barnet skal være kjent med kristen tro.

Når presten eller diakonen holder barnet er armene et tegn på Guds armer som har omsluttet barnet hele tiden. Presten/ diakonen har det privilegium å symbolisere forutgående nåde med sin egen kropp. Det er sterkt. Så møtet med Guds nåde er ikke et nytt møte, heller en slags oppfriskningsdose, en bekreftelse. Men det

som er nytt er at barnet blir en del av kirken, av menigheten. Og da er det resten av menigheten som tar imot det og svarer på fadderløftet om å legge til rette så barnet faktisk kan være kjent med kristen tro.

Er det ingenting annet som skjer? Vel, der diskuterer vi litt, og her kommer bredden til syne. En del av oss legger aller mest vekt på det bekræftende i dåpen, at Gud bekrefter sin nåde til barnet, og foreldrene gir sin respons på at de ønsker Guds berøring i barnets liv, og sånn sett ser vi dåpen som en symbolsk handling, et tegn. Men et tegn kan også være virkekraftig og en del av oss ser det sånn, at dåpen er et virkekraftig tegn, at Gud handler i dåpen, altså mer enn å bare bekrefte. En oppfriskningsdose er tross alt mer enn en bekreftelse. Noen vektlegger at dåpen er en avgjørende forandring i menneskets gudsforhold, slik det er gjengitt i Nådens fellesskap, og at denne dosen nåde er en viktig milepæl i menneskelivet.

Det er også noen forskjeller etter dåpen. Metodistene vektlegger prosessen, der mennesket vokser i nåde, utvikler seg som menneske og i relasjon til Gud hele livet. Rettferdiggjørelse og helliggjørelse knytter lutheraner ei stor grad til dåpen mens metodister legger vekt på at det kommer senere og hører til den lange prosessen det er å modnes som

kristen. Trosopplæring er et etablert begrep i luthersk sammenheng – å bli opplært i den troen man fikk i dåpen. Metodistene burde kanskje heller kalle det trosutvikling – å utvikle tro på den nåde mennesket lever i og som dåpen bekrefter.

Guds nåde møter oss

Dåpen er et sakrament, et møtested Jesus selv har innstiftet og hvor Guds nåde gis. Det andre sakramentet vi har er nattverden. Også der møter Gud oss med sin nåde. Også der kommer metodistisk teologi til syne, men kanskje ikke fullt så tydelig som i dåpen.

I økumenisk sammenheng er det stor forskjell på nattverdsyn. En god del av protestantene (reformerte kirker, pinsekarismatiske sammenhenger, baptistkirker, misjonskirker og andre) legger vekt på nattverden som et minnemåltid, som et symbol på hva Jesus gjorde for menneskene og som vi blir minnet om når vi feirer nattverd. Brød og vin blir da bare symboler, og alle som vil kan være med. På helt motsatt side har vi katolikker og ortodokse som tenker at brød og vin forvandles til Jesu kropp og blod i nattverden og at Jesus gir seg selv for oss på nytt når vi går til nattverd. Når det er synet er det ikke rart at de er nøye med hvem som får ta imot. De er forsiktede med Jesu kropp og blod og behand-

ler det med respekt, og det innebærer at bare katolikker/ortodokse får ta imot og at bare prestene får dele ut. Etter nattverden blir resten spart til husbesøk og lignende eller presten spiser opp brødet og drikker opp vinen.

Da er metodistene nærmere sine protestantiske venner, men hos oss er ikke nattverden bare et minnemåltid, den er mer enn det. Brød og vin er og blir brød og vin, det blir ikke forvandlet, men vi tenker at Jesus er tilstede i måltidet. Guds nåde møter oss i nattverden – med forutgående, rettfærdiggjørende og helliggjørende nåde. Og like raust som Guds nåde deles ut skal også nattverden deles ut, i metodisters tankegang. Derfor er det bare fint at barna kommer fram, gjester som er på besøk på gudstjenesten, folk vi ikke aner hvem er – eller passasjerer på Hurtigruta slik Metodistkirken på Finnsnes inviterte til under pandemien. Vi kan heller ikke helt innholdsbestemme akkurat hva som gis i nattverden, for det avhenger jo av hvor mennesket er i livet og hvilket behov det har. Og akkurat det synes jeg er fint.

Lutheranerne lander faktisk mellom metodister og katolikker/ortodokse et sted og holder fast ved at Jesus er tilstede i brød og vin selv om det ikke helt forvandles. Dermed er det også i prinsippet slik at dåpen kommer først, og så

kan man gå til nattverd. Men dette er oppe til diskusjon. For det er en del diskusjoner når det gjelder nattverd – hvem kan dele ut, hvem kan ta imot, hva gjør vi med brød og vin etterpå, må det sies noe spesielt, skal vi ha brød eller oblater, skal vi drikke vinen eller bare dyppe brødet i den. I disse diskusjonene er både praktiske, estetiske og teologiske hensyn i spill, og det kan være ulike løsninger i ulike sammenhenger.

Metodistiske særegenheter

En særegenhet ved metodistene jeg ser i ferd med å falle bort er at presten og de andre som deler ut tar imot nattverden selv først før de deler ut. Andre steder får gjestene først og så tar utdelerne til seg selv til slutt. Det kan nok virke uheldig å forsyne seg selv først, men denne særegenheten hos metodistene synes jeg er fin og jeg skulle ønske vi beholdt den. Vi må ta imot nåde selv for å gi den videre – slik vi på hver eneste flytur blir instruert til å få på oss vår egen maske først slik at vi skal kunne hjelpe andre etterpå.

Metodistene kan lett være i dialog med andre når det gjelder dåp og nattverd. Samtidig har vi våre særegenheter. Det at barnet er omsluttet av Guds nåde lenge før det ble født, det at alle på grunnlag av den samme nåden

inviteres til nattverdbordet, det at Gud møter oss der vi er i livet, der Gud gir nåde og inviterer oss til å gjøre oss i stand til å respondere på nåden vi har fått – det er fine elementer i metodistisk teologi som jeg tenker er en viktig del av vår identitet som metodister. ❖

Vil du lese mer?

Nådens fellesskap, Rapport fra Samtalen mellom Metodistkirken i Norge og Den norske kirke, 1994

By water and the Spirit, a United Methodist Understanding of Baptism, 2008 (På norsk: En metodistisk forståelse av dåpen)

This Holy Mystery, a United Methodist Understanding of Holy Communion, 2004 (På norsk: En metodistisk forståelse av nattverden)

Alle disse tre finner du på Metodistkirkens nettside under Ressurser.

Randy L. Maddox: Responsible Grace, 1994

Tore Meistad: Frelsens vei, 1992

Hilde Marie Movafagh: Broadening the Perspective. Preventing Grace in Contemporary Methodist Theology, 2021

Mark Stamm: Sacraments and Discipleship: Understanding Baptism and the Lord's Supper in a United Methodist Context, 2013

Harald Hegstad: Dåpen, en nådens kilde, 2019

ALKOHOLDEBATT I SARPSBORG I 1897

Da det i 1897 skulle avholdes folkeavstemning i Sarpsborg om byen skulle opprettholde sitt brennevinssamlag eller ikke, var den lokale Metodistkirken et arnested for den innbitte motstanden mot alkoholsalget, og presten i menigheten, Gustav Gulliksen, var en av de mest sentrale talsmenn for avholdssaken og for nedleggelse av brennevinssamlaget.

TEKST: Knut Refsdal

Alkoholpolitikk var et mye debattert politisk tema i Norge på 1800-tallet. Politikere og andre var opptatt av hvordan man kunne komme det store alkoholmisbruket til livs. Mange tiltak ble drøftet og ett av dem var å regulere omsetningen av brennevin.

Lokal avholdskamp

I 1871 ble det derfor vedtatt en lov som gjorde det mulig for kommunene å overdra retten til omsetning av brennevin til et bolag eller brennevinssamlag. Hensikten var å regulere og redusere omsetningen av brennevin i byene, og gjennom dette få bukt med et stort samfunnsproblem. Samlagene ble organisert som selskaper med et styre og aksjonærer, der sistnevnte – som gikk inn med kapital – skulle være kjente og aktede menn av

byen, som bare kunne ta ut en liten fortjeneste hvert år fra denne virksomheten. Resten av overskuddet skulle deles ut til «almennyttigt Øiemed» i byen.

Med denne loven ble alkoholpolitikken i større grad enn hva som hadde vært tilfelle tidligere, et lokalt tema. Det lokale preget ble ytterligere forsterket ved en lov som kom i 1894, «Lov om Brændevins Salg og Udskjænking», som gjorde det mulig å stanse all lovlig omsetning av alkohol i den enkelte bykommune. Det kunne skje ved at det ble avholdt kommunale avstemninger om samlagenes framtid, der et simpelt flertall kunne bestemme at samlagene rett og slett skulle legges ned.

På denne tiden hadde 51 av 58 norske byer brennevinssamlag. Reglene for folkeavstemningene

gikk lenger enn det som var vanlig ved politiske valg: Alle kommunens innbyggere over 25 år – både kvinner og menn – kunne avgi stemme. Kvinner hadde ikke allmenn stemmerett på denne tiden, men sannsynligvis fordi dette ble sett på som et særdeles viktig politisk spørsmål, fikk de anledning til å få sin stemme hørt.

Allerede i 1895 ble det avholdt samlagsavstemninger i en del norske kommuner. Disse gav avholdsbevegelsen gode resultater. Det ble derfor etablert fellesforeninger i de øvrige byene som hadde brennevinssamlag. I perioden 1896–99 ble brennevinssamlagene nedstemt i 15 norske byer, mens det i 25 byer ikke ble flertall for nedlegging. De som ønsket å beholde samlagene stod

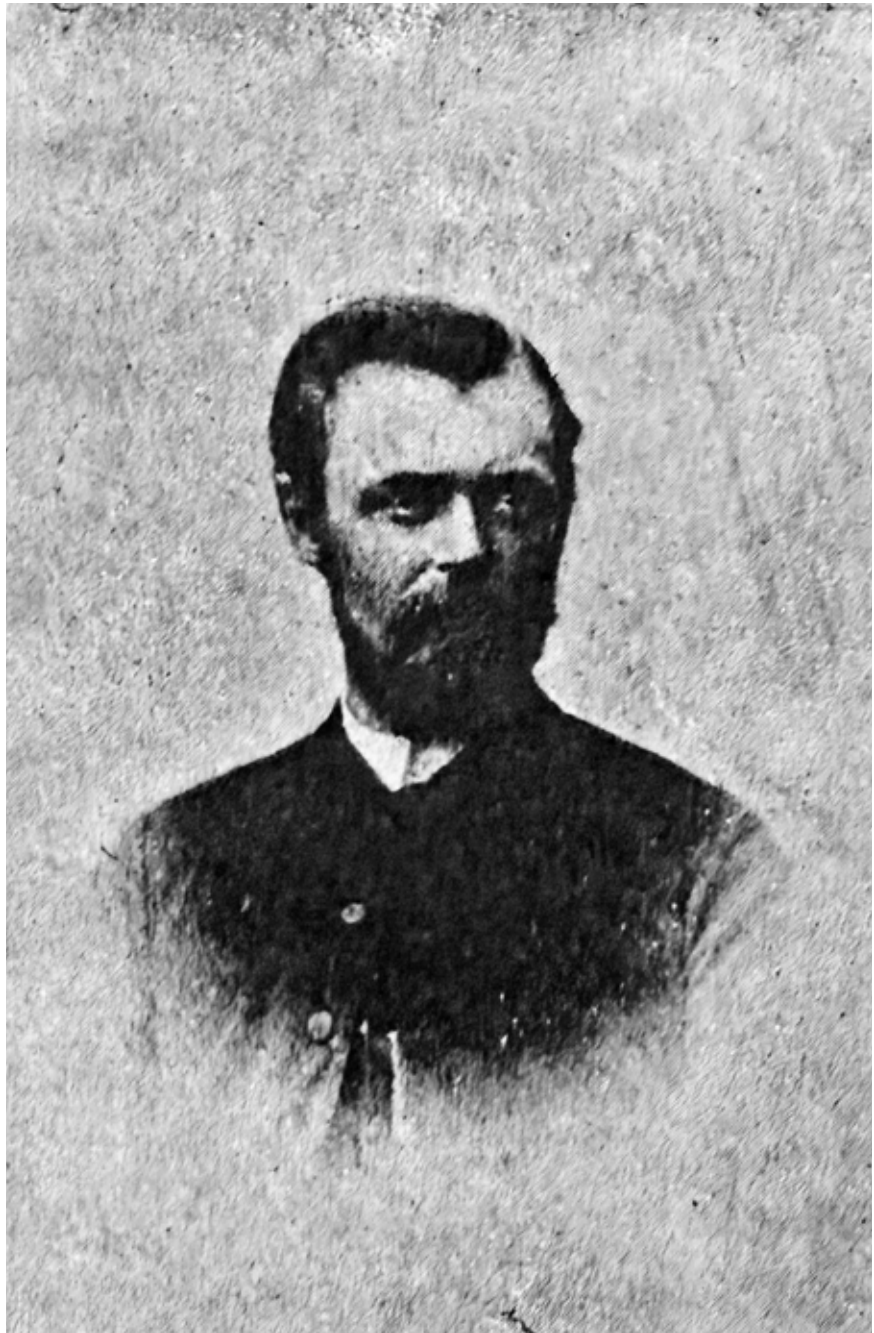
Gustav Gulliksen var prest i Metodistkirken i Sarpsborg i perioden 1893-98 (Thorkildsen).

sterkest i de større byene, særlig på Østlandet.

Det som altså var viktig, var at disse avstemningene skulle avholdes lokalt, i hver enkelt bykommune. Av ulike grunner ble denne debatten svært dramatisk i Sarpsborg. Byen var på 1890-tallet en mellomstor norsk by, den hadde en stor arbeiderbefolkning, hadde rykte på seg for å være en by der alkoholen fløt i strie strømmer og den hadde ikke minst en stor og innflytelsesrik metodistmenighet.

To store avholdsforeninger – tilknyttet henholdsvis Goodtemplar-bevegelsen og Det Norske Totalavholdsselskap (begge med egne forsamlingslokaler) – organiserte sammen med Metodistkirken og Den Evangelisk Lutherske Frikirke, Totalistenes Fellesutvalg, med formål å samordne motstanden mot brennevinssamlag og gjennom dette redde byens innbyggere fra alkoholens forbannelser.

En særlig utfordring i Sarpsborg var det imidlertid at Borregaard hadde en egen «brennevinsrett», uavhengig av det lokale samlaget. Denne var forpaktet bort til samlaget mot en årlig avgift. Det

skulle vise seg at det ikke var mulig å få gjort noe med denne, for både formannskapet og kommunestyret stemte mot å ta fra Borregaard denne retten. Allikevel samlet avholdsbevegelsen seg om et krav

om folkeavstemning om samlagets framtid i løpet av 1897.

Media latterliggjør metodister

Den videre debatten – i første omgang om hvorvidt det skulle

avholdes en folkeavstemning eller ikke og i neste omgang om hva innbyggerne faktisk burde stemme i denne folkeavstemningen - ble særlig heftig i byens to aviser, «Sarpen» og «Glommen», som stod på hver sin side. Førstnevnte hadde i hver eneste utgave prangende øl-annonser på forsiden og ellers i avisen tallrike annonser for vin og brennevin, mens sistnevnte hadde en fast annonse på forsiden som lød slik: «Forsøg Sarpsb. Mineralvand Fabriks anerkjendte Ingefær-Øl (alkoholfrit)».

Ut over vinteren 1897 fylte «Glommen» sine sider med alkoholfiendtlige sitater av kjente personer som Henrik Wergeland og statsminister Johan Sverdrup, men også av diverse amerikanske vekkelsespredikanter. Sitatene vekslet fra det høystemte til det analyserende, fra nøktern tale til religiøse vekkelsesrop. Alkoholen ble beskrevet som en avgud, som fyller fengslene og ødelegger hjemmene, og forsvarer man alkoholen, står man til ansvar for Gud og mennesker.

De kommende ukene ble det avholdt store masse møter. Flere av disse ble holdt i Metodistkirken. En søndag i mars ble det for eksempel anbefalt en resolusjon etter gudstjenesten i Metodistkirken. Denne - som tok til orde mot et forslag som var til behand-

Har man hjulpet til å beholde samlaget slik at de rike kan få litt mindre skatt ...

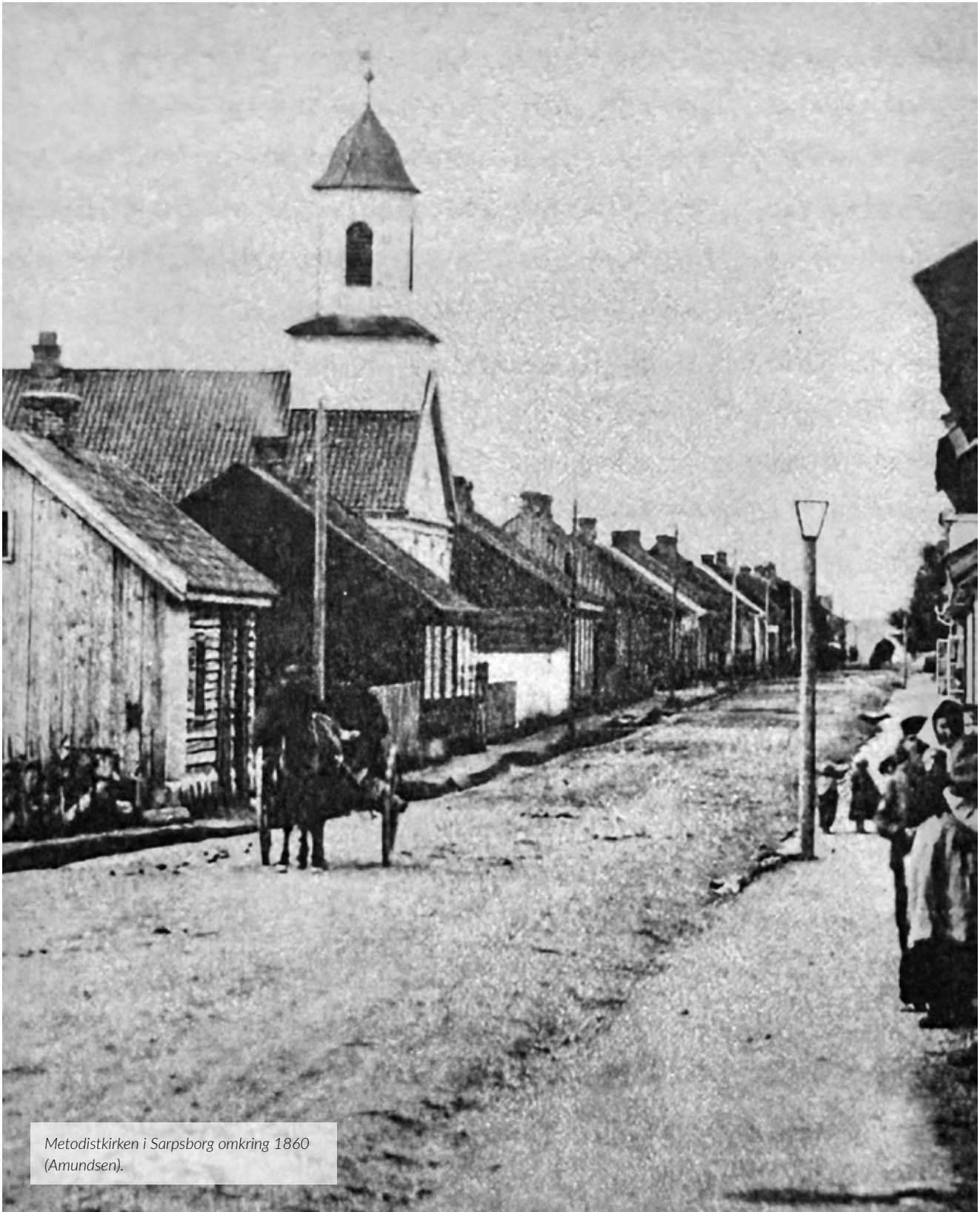
ling i Stortinget om å oppheve retten til lokale folkeavstemninger - ble senere på dagen også anbefalt i den lutherske frikirken og igjen på en fest i Metodistkirken på kvelden. I alt 1000 personer tilsluttet seg resolusjonen.

I begynnelsen av april ble det kunngjort at dagen for folkeavstemningen skulle være 27. april og det ble presisert at velgerne hadde to valg, enten ja eller nei til samlagets fortsatte eksistens. Allerede den påfølgende uka ble det invitert til et masse møte for kvinner i Metodistkirken. «Sarpen» trappet i denne perioden opp sin kamp både ved å latterliggjøre de agiterende kvinnene og ikke minst byens metodistprest, Gustav Gulliksen, som uten reservasjoner tok standpunkt til saken. Ironisk ble det blant annet spurt om det var sant at metodistpresten hadde gått til «de gamle Kjærringer» som ikke kunne skrive og lært dem å skrive nei.

Mens «Sarpen» gjorde det den kunne for å latterliggjøre kvinner, arbeidere og metodister, var det blant disse gruppene «Glommen»

fant kampens store helter. Interessant nok stod også «religiøse argumenter» sentralt i avisens spalter og her hentet avisen i stor grad argumentasjon fra metodistisk hold. Man henviste blant annet til den store regnskapsdagen da alle handlinger skal fram i lyset og ba den enkelte tenke gjennom hva hun eller han har gjort for å hjelpe lokalsamfunnet: Har man hjulpet til å beholde samlaget slik at de rike kan få litt mindre skatt eller har man gjort det eneste rette i denne saken, å stemme for avvikling av samlaget?

Uka før avstemningen avholdt de såkalte «samlagsvennene» - som var for å opprettholde samlaget - et folkemøte med avholdsmannen Stevelin Urdahl, som faktisk mente at nedlegging av samlagene ikke var veien å gå. Da dette møtet ble annonsert, ble det understreket at det ikke var adgang til diskusjon etter foredraget. Etter møtet arrangerte derfor avholdsfolket et eget møte i Metodistkirken hvor mange talere opptrådte og kritiserte talen.

Metodistkirken i Sarpsborg omkring 1860
(Amundsen).

Selve folkeavstemningen endte med et klart, men ganske knepent flertall for nei-siden: Av 2052 stemmeberettigede var det avgitt 1114 nei-stemmer (54,29 %), mens de 48 avgitte ja-stemmene sammen med hjemmesitterne utgjorde 938 stemmer (45,71 %).

Metodistprest i skuddlinjen

Onsdag og torsdag etter avstemningen (som var på en tirsdag), ble det avholdt møter i Metodistkirken «for at Trække Folk ind fra Gaderne og saaledes hindre altfor stor Sammenstimlen av Fold ude». Mange deltok på disse og fikk høre hurra-rop og begeistrede taler.

Den påfølgende søndagen arrangerte avholdsfolket en stor «Jubelfest». Festen ble fordelt på avholdslokalet «Fram» og Metodistkirken. Begge steder strømmet folk til.

«Sarpen» på sin side beklaget folkeavstemningens utfall og omtalte det som hadde skjedd de siste månedene som om «en sand Aasgaardsrei har faret over byen». Spesielt ille syntes avisen det var at utenbys avholdsfolk hadde forsuret klimaet i byen. En av dem som fikk gjennomgå, var Thomas B. Barratt. Avisens redaktør hadde oppfattet ham som en kultivert mann, men mente at han nedlot seg til «at beile til Massens lavere Instinkter med en Udtalelse som den at 'Udsælgerne at spirituøse

Drikke burde udstille i sine Vinduer Frugterne, de røde Næser...'
Stakkels de Methodister og Afholdsmænd, som sad omkring med ulykkelig røde Næser!»

Avisen kritiserte også Barratt for at han stod i trappen på domhuset og oppfordret folk til å stemme «som en Byens bestaltede Udraaber», for hva hadde en fremmed med slikt å gjøre?

Mot byens metodistprest, Gustav Gulliksen (som var prest i Sarpsborg i perioden 1893–98), startet «Sarpen» det reneste korstog. Han hadde vært en sentral skikkelse, hans agitasjon hadde vært helt utilslørt og hans argumenter om at det til sann kristendom kun hørte ett standpunkt i saken, falt mange tungt for brystet. En innsender i avisen omtalte Gulliksen som «så voldsom og så påtrængende, at man neppe har mange sidestykker hertil i byen» og at «hans optræden ikke sømmer sig bra for en, som står i spidsen for en af byens menigheder. Men kanskje føler han sig ikke så meget stærkt bundet til vor by?»

Etter avstemningen syntes presten det fikk være nok og troppet opp i avisens redaksjon. I ettertid omtalte avisen dette som at Gulliksen hadde meddelt at hvis det kom ett ord til om ham selv eller Barratt, ville «Vore Vinduer blive indslaaet og vor Eiendom ødelagt».

Dette ble selvsagt ikke siste ord i saken: Gulliksen ble bedt om offentlig å svare for hva han faktisk hadde sagt da han møtte opp i redaksjonen. Han hadde nemlig forlangt at redaktøren skulle straffes for å forvanske hans uttalelser. I tillegg hadde han lest opp «før han besteg Prædikestolen i Metodistkirken Søndag, denne Udtalelse slik avisen hadde gjengitt og spurte, om Menigheden troede den var sandfærdig, - da han i dette Tilfælde ikke kunne betræde Prædikestolen med en saadan Beskyldning paa sig. Hele menigheten svarede Nei, de troede ikke 'Sarpen' - og Hr. Gullichsen holdt sin Prædiken».

Denne saken rant ut i sanden. Selv om Gulliksen prøvde å få den avgjort rettslig, svarte påtalemyndigheten at saken ikke ga anledning til forføyning fra det offentliges side.

Gulliksen måtte imidlertid gå rettens vei i en annen sak. En lokal kjøpmann hadde nemlig sagt at han hadde satt ut et stygt rykte om ham som opphavsmann til et anonymt trusselbrev om ruteknu-sing og trakassering. Rettssaken endte med at kjøpmannen tapte saken og måtte betale 55 kroner i saksomkostninger. Gulliksen kunne nemlig føre 18 vitner på at han ikke hadde sagt det han var anklaget for.

Så må det nevnes at avholdsbevegelsens seier i folkeavstemningen ble av begrenset verdi. Som nevnt hadde samlaget forpaktet Borregaards rett til brennevinshandel. Da samlaget ble nedlagt, bestemte derfor Borregaard seg for selv å ta retten i bruk. På den måten fortsatte brennevinshandelen i Sarpsborg stort sett uendret, nå under navnet Borregaards Brennevinshandel.

Arbeiderklassen vinner innflytelse

Folkeavstemningen i Sarpsborg, som i andre byer på denne tiden, er interessant av flere grunner: For det første skjedde den i samme tidsperiode som gjennombruddet for det moderne Norge og representerte på mange måter startskuddet for en ny kulturell, sosial og politisk bevissthet. Det var ikke lenger den tradisjonelle politiske eliten, som var sammenfallende med samfunnets rike, som kunne bestemme alene. Nå måtte folket, i særlig grad arbeiderklassen, tas hensyn til på en helt annen måte. Og for det andre er det interessant å registrere hvor sentral og innflytelsesrik Metodistkirken faktisk var i denne formative perioden for det moderne Norge. Som kirke var vi med på å utfordre det religiøse og politiske monopolet, bane vei for viktige demokratiseringsprosesser og forme det nye samfunnet som vokste fram. ❖

Mot byens metodistprest, Gustav Gulliksen (som var prest i Sarpsborg i perioden 1893–98), startet «Sarpem» det reneste korstog.

PS1: Gustav Ingebret Gulliksen ble født i Skien 19.04.1855. Han var utdannet snekker og ble omvendt da han var 20 år gammel. I følge «Strømme af Naade» bestemte han seg for å søke nåden i Kristus i romjula 1875 og han fant fred med Gud påskeaften 1876. Senere tilbrakte han tre år i USA. Da han kom hjem derfra ble han først lokalpredikant. Han ble opptatt på prøve i Årskonferansen i 1887, ordinert til diakon i 1889 og til eldste i 1891. Han betjente følgende menigheter fram til og med 1898: Lister, Sandnes, Egersund, Hønefoss, Saggrenda og Sarpsborg. Hans siste utnevning var Drammen. Gulliksen var en dyktig kunstmaler. Han malte altertavlen på Mysen som var en kopi av altertavlen i Bragenes kirke (Adolph Tidemands «Oppstandelsen»). Gulliksen reiste senere til Amerika der han livnærte seg som portrett- og landskapsmaler. Han fikk for øvrig reist kirken i Egersund som han også tegnet.

PS2: På Årskonferansen i 1914 ble Borregaardsretten drøftet. Partington, som var største aksjonær i Borregaard tilhørte den wesleyanske kirken i England. Årskonferansen vedtok derfor å anmode biskop Nuelsen «at utvirke at der gjennom den wesleyanske konferanse rettes alvorlig og intregende henstilling til mr. Partington om at opphøre med brændevins-handelen i Sarpsborg». Sannsynligvis hadde ikke dette den store effekten, men noe senere ble utenlandske investorer kjøpt ut av Borregaard, og da løste nok problemet seg for begge parter.

Kilder:

Amundsen, Arne Bugge (1993): En Aasgaardsrei over byen.
Thorkildsen, Johan (1926): Den norske Metodistkirkes historie.

TO BØKER OM TO SKIKKELSER

TEKST: Øystein Brinch

Hva har en biografi om Martin Luther King – og Tor Edvin Dahls siste roman til felles? Den ene en prisbelønnet dokumentar om en av de ruvende skikkelsene i nyere tid. Den andre handler i jeg-form om den oppdiktete Johannes Mørk. Pinsevekkelse som kjemper med seg selv og sin identitet. Det de kanskje har felles, er bakgrunnen i såkalt 'evangelikalt' miljø i henholdsvis etterkrigstidens USA og Norge. Men likevel så forskjellige.

Rasefordommer og verdens barn

Kings oppvekst og ungdom er preget av rasefordommer og segregasjon der folk med mørkere hudfarge var nektet adgang til buss-seter, kino, restauranter – til og med drikkefontener(!) som kunne være forbeholdt hvite. Den fiktive Johannes Mørk vokste opp i et tilsynelatende lukket menighetsmiljø der man så med skepsis på

'ufrelste'; man skulle ikke menges med verdens barn. Utenfor hageporten til smågutten Johannes var den farlige verden der «verdens barn» gikk mot fortapelsen og han måtte ikke gå ut av hagen. I Kings verden var de svarte innestengt i fordommer og forbud og maktmisbruk.

Den voksne King blir forkynner i svart sørstatsbaptisme. Gutten Johannes blir døpt – og åndsdopt – som gutt og blir en tilsynelatende from tenåring som leverer glødende vitnesbyrd i den fiktive menigheten «Nasaret». Men hva er likheten? Blant de gamle – både i dokumentaren og i romanen – er det dyp skepsis til at predikanter skal utdanne seg i nevneverdig grad. Guds Ord skal komme spontant. De gode forkynnerne er mere skuespillere enn teologer. Som ung oppsøker Martin Luther King kjente predikanter for å lære stemmeteknikk, kroppsspråk og framføring. Johannes Mørk

opplever et friskt pust når en tilreisende vekkelsespredikant kommer og slår beina under den konservative dannelsen fra T. B. Barrats tradisjon; nå blir det rå utfall og ikke bare skepsis mot annerledes troende på en helt annen måte. Det er klare assosiasjoner til Aage Samuelsen selv om denne predikanten også har et oppdiktet navn.

To virkeligheter?

Mens biografien om King forteller at han – nesten på trass – studerer teologi som ender opp med en (tvilsom) doktorgrad hvor store deler av avhandlingen er direkte sitat fra en medstudents avhandling, begynner den fiktive Johannes etter hvert å distansere seg fra pinsemiljøet. Han gjennomfører gymnaset og begynner på akademiske studier. Og ender opp i radio og fjernsyn, til foreldrenes skepsis og menighetens forundring. Det vil si han fortsetter å være aktiv som

møtedeltaker sammen med sine foreldre, men lever som voksen sitt eget liv med damebekjentskaper og heftige romanser. Men han gifter seg ikke. Han lever i to virkeligheter og kjemper. Hvor er hans identitet?

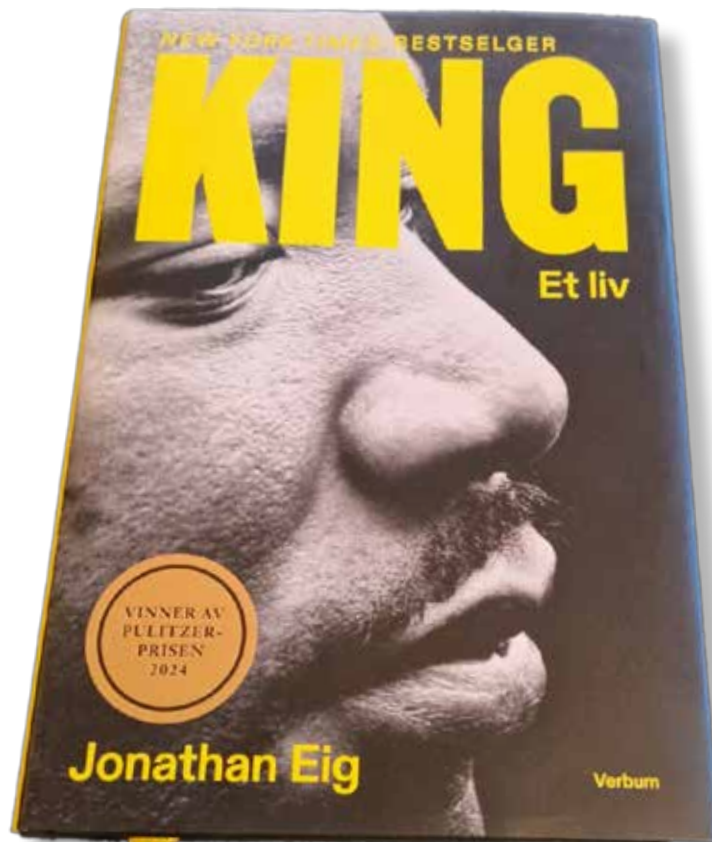
Martin Luther King framstår i biografien som en skjortejeger, noe som ikke er tilbakevist. Han er utstudert velkledd og legger seg til en eleganse og veltalenhet som på en måte er et brudd – kanskje heller en videreføring – av eldre svarte predikanter dramatiske intensitet. King er like dramatisk i sin forkynnelse, men hans form er dannet. Han skriker ikke, men legger likevel vekt på myndig stemmeføring.

Tor Edvin Dahls roman «Veien ut» er ingen selvbiografi. Men hans skildring av konstellasjoner i menigheten Nasaret og i familien Mørk avslører at forfatteren kjenner dette spesielle pinsemiljøet fra etterkrigstiden fra innsiden.

Både den reelle Martin Luther King og den fiktive Johannes Mørk framstår som mennesker på godt og vondt, med sine indre og ytre kamper. Ingen og ingenting kan ta fra Martin Luther King hans enorme betydning for afroamerikaneres frigjøringskamp. Og kanskje er det frigjørende også å få avdekket hans menneskelige sider: Evnerik, elegant, forfengelig, skjortejeger.

Samtidig en predikant av format som evnet å sette Evangeliet inn i kampen for menneskerettigheter for alle. Han ble martyrt for saken, men han var ingen helgen. Jeg er ikke sikker på om dagens amerikanske «evangelikale» vil kjenne seg igjen i Kings teologi og liv. Jeg er heller ikke sikker på om jeg kjenner meg igjen i det menighetsmiljøet som «Veien ut» beskriver, hvor man er opptatt av alt som er syndig og som fører til fortapelse. Joda: det fantes (og kanskje finnes) menighetsmiljøer også i Metodistkirken hvor takhøyden er lavere enn min kristentro setter pris på. ...

En anekdotisk selvopplevelse fra unge år som metodistprest på Mysen i begynnelsen av 1970-årene: Jeg hadde helskjegg til Mysens pinsevenners bestyrrelse. Jeg kunne umulig være skikkelig frelst! Inntil de fikk ny forstander. Han hadde mye mer helskjegg enn meg. Da fikk pipen en annen lyd og jeg ble invitert til å tale på et møte i «Filladelfia» – med trykk på første stavelse. Jeg tror jeg besto prøven. Med helskjegg og rundsnipp. Man var da ikke stridslysten for ingenting! ♣

METODISTKIRKEN I NORGE

Nº 1/2025

154. ÅRGANG

Brobyggeren

Palaver-hytta i Kwellu

- et symbol på trygghet
og åpenhet

Misjon s. 6 - 33

TEGN DEG SOM

ABONNENT

PÅ BROBYGGEREN

Mailadresse: post@metodistkirken.no

